

*0: EK
*1: 2009-2010
*2: 33
*3: WordXP
*4: 33ste vergadering
*5: Dinsdag 22 juni 2010
*6: 13.30 uur
**

Voorzitter: Van der Linden

Tegenwoordig zijn 60 leden, te weten:

Asscher, Van de Beeten, Benedictus, Van den Berg, Biermans, Van Bijsterveld, De Boer, Broekers-Knol, Doek, Dölle, Van Driel, Dupuis, Duthler, Eigeman, Engels, Essers, Flierman, Goyert, De Graaf, Hamel, Haubrich-Gooskens, Hendrixx, Hermans, Hillen, Ten Hoeve, Holdijk, Ten Horn, Huijbregts-Schiedon, Janse de Jonge, Van Kappen, Kneppers-Heijnert, Koffeman, Laurier, Van der Linden, Linthorst, Meindertsma, Meurs, Noten, Peters, Putters, Quik-Schuijt, Reuten, Schaap, Schuurman, Slager, Slagter-Roukema, Smaling, Staal, Swenker, Sylvester, Tan, Terpstra, Thissen, Tiesinga, Vedder-Wubben, Vliegthart, De Vries-Leggedoor, Westerveld, Willems en Yildirim,

en de heer Rouvoet, viceminister-president, minister voor Jeugd en Gezin, minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, mevrouw Verburg, minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, en mevrouw Bijleveld-Schouten, staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

**

*N

De voorzitter: Ik deel aan de Kamer mede dat zijn ingekomen berichten van verhindering van de leden:

Kox, Elzinga, Bemelmans-Videc, De Vries, Strik en Franken, wegens verblijf buitenslands in verband met deelname aan de Parlementaire Assemblee van de Raad van Europa;

Kuiper, wegens verblijf buitenslands in verband met deelname aan de EU-conferentie van "Labour Committees";

Leijnse, wegens persoonlijke omstandigheden;

Hofstra, Lagerwerf-Vergunst, Leunissen en Werner, wegens bezigheden elders.

**

Deze berichten worden voor kennisgeving aangenomen.

De voorzitter: Ingekomen is een brief van de heer Schouw van 15 juni 2010 met de mededeling dat hij per 16 juni 2010 zijn lidmaatschap van de Eerste Kamer beëindigt. Van deze brief heb ik mededeling gedaan aan de voorzitter van het

Centraal Stembureau voor de verkiezing van de leden van de Eerste Kamer der Staten-Generaal. Voorts deel ik u mee dat de afscheidsreceptie, die voor vandaag om 16.30 uur gepland stond, volgende week dinsdag zal plaatsvinden in verband met stemmingen in de Tweede Kamer rond dat tijdstip.

Dan is nu aan de orde de beëdiging van de heer Staal.

Ik deel aan de Kamer mee dat door mij zijn benoemd tot leden van de commissie tot onderzoek van de Geloofsbrieven van het benoemde lid der Kamer, de heer B. Staal: de heer Essers (voorzitter), de heer Noten en mevrouw Sylvester.

Ik deel aan de Kamer mee dat de ingekomen missives van de voorzitter van het Centraal Stembureau en de geloofsbrieven van de heer B. Staal inmiddels in handen zijn gesteld van de commissie tot onderzoek van de Geloofsbrieven.

Het is mij gebleken dat de commissie haar taak reeds heeft verricht.

Ik geef derhalve het woord aan de heer Essers, voorzitter van de commissie tot onderzoek van de Geloofsbrieven van de heer Staal, tot het uitbrengen van het rapport.

**

De heer Essers, voorzitter der commissie: Voorzitter. De commissie die de geloofsbrieven van het benoemde lid van de Kamer de heer B. Staal heeft onderzocht, heeft de eer, te rapporteren dat de geloofsbrieven en de daarbij ingevolge de Kieswet overgelegde bescheiden in orde zijn bevonden.

Het rapport van de commissie is neergelegd bij de Griffie ter inzage voor de leden.

De commissie adviseert de Kamer om de heer B. Staal als lid van de Kamer toe te laten.

De voorzitter: Ik dank de heer Essers voor het uitbrengen van het rapport en de commissie voor het verrichten van haar taak. Ik stel aan de Kamer voor, het advies van de commissie te volgen en het rapport in de Handelingen te doen opnemen.

**

Daartoe wordt besloten.

(Het rapport is opgenomen aan het eind van deze editie.) <1 >

De voorzitter: De heer Staal is in het gebouw der Kamer aanwezig.

Ik verzoek de griffier, hem binnen te leiden.

**

Nadat de heer Staal door de griffier is binnengeleid, legt hij in handen van de voorzitter de bij de wet voorgeschreven eden af.

De voorzitter: Ik wens u van harte geluk met uw benoeming. U was reeds lid van deze Kamer van 1991 tot 1998. Ik hoop dat u zich snel weer thuis zult voelen in ons midden. Ik wil u graag als eerste de hand drukken alvorens ik de collega's, die van de D66-fractie voorop, de gelegenheid geef om u

van harte geluk te wensen met deze eervolle benoeming.
* *

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

De voorzitter: Ik vraag de heer Staal, de presentielijst te tekenen en in ons midden plaats te nemen.

De ingekomen stukken staan op een lijst die in de zaal ter inzage ligt. Op die lijst heb ik voorstellen gedaan over de wijze van behandeling. Als aan het einde van de vergadering daartegen geen bewaren zijn ingekomen, neem ik aan dat de Kamer zich met de voorstellen heeft verenigd.

Op verzoek van de fractie van D66 heb ik de volgende leden in commissies aangewezen:

- de heer Engels tot lid van de vaste commissie voor Financiën in de bestaande vacature;
- de heer Engels tot lid van de vaste commissie voor Economische Zaken in de bestaande vacature;
- de heer Staal tot lid van de vaste commissie voor Justitie in plaats van de heer Engels;
- de heer Staal tot lid van de vaste commissie voor de JBZ-Raad in plaats van de heer Engels;
- de heer Staal tot lid van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken, Defensie en Ontwikkelingssamenwerking in de bestaande vacature;
- de heer Staal tot lid van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschapsbeleid in de bestaande vacature;
- de heer Staal tot lid van de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid in de bestaande vacature;
- de heer Staal tot lid van de vaste commissie voor Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu/Wonen, Wijken en Integratie in de bestaande vacature;
- de heer Staal tot voorzitter van de vaste commissie voor Verkeer en Waterstaat in de bestaande vacature.

* *

*B
!Hamerstukken!

Aan de orde is de behandeling van:

- het wetsvoorstel Goedkeuring van het op 18 december 2002 te New York totstandgekomen Facultatief Protocol bij het Verdrag tegen foltering en andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing (Trb. 2005, 243, en Trb. 2006, 64) (31797, R1871);

- het wetsvoorstel Wijziging van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek in verband met aanpassing van het accreditatiestelsel (32210).

Deze wetsvoorstellen worden zonder beraadslaging en zonder stemming aangenomen.

*B
!Stemmingen!

Aan de orde zijn de stemmingen over moties, ingediend bij het debat over het natuurherstel en de verdieping van de Westerschelde, te weten:

- de motie-Slager c.s. over het verzoek de Hedwigepolder niet te ontpolderen (LXXXVIII, letter A);
- de motie-Meindertsma c.s. over natuurherstmogelijkheden en verdieping van de Westerschelde (LXXXVIII, letter B).

(Zie vergadering van 15 juni 2010.)

De voorzitter: Ik heet de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van harte welkom in de Kamer.

Ik geef gelegenheid tot het afleggen van een stemverklaring vooraf.

* *

*N

De heer Laurier (GroenLinks): Voorzitter. In een eerder debat heeft de fractie van GroenLinks aangegeven, geen alternatief te zien voor ontpoldering van de Hedwigepolder. Ons standpunt is naar aanleiding van het vorige debat niet veranderd. Wij zullen deze motie dus niet steunen.

In stemming komt de motie -Slager c.s. (LXXXVIII, letter A).

De voorzitter: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SGP, de ChristenUnie, de VVD, de OSF en de SP voor deze motie hebben gestemd en de aanwezige leden van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

De motie-Meindertsma c.s. (LXXXVIII, letter B) is in die zin tekstueel gewijzigd dat het dictum thans luidt:

spreekt als haar oordeel uit dat:

- de rijksprojectenprocedure onverkort van toepassing dient te zijn;
- er geen beroep op de Crisis - en herstelwet gedaan dient te worden om versnelling van de procedure te realiseren;
- bij de behandeling van de zienswijzen de boven weergegeven overwegingen betrokken dienen te worden.

Zij krijgt letter D (LXXXVIII).

Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen vooraf.

* *

*N

De heer Laurier (GroenLinks): Voorzitter. De fractie van GroenLinks vindt twee onderdelen van het dictum, namelijk als het gaat over de rijksprojectenprocedure en het geen beroep doen op de Crisis - en herstelwet, uitermate sympathiek. Dat moge ook blijken uit eerdere bijdragen van ons. Wij hebben echter bezwaren tegen een aantal van de overwegingen, met name waar gezegd wordt dat

het buitendijkse alternatief van het waterschap onvoldoende beargumenteerd is afgewezen. Aangezien in het derde onderdeel van het dictum naar die overwegingen wordt verwezen, kunnen wij deze motie niet steunen.

*N

De heer Janse de Jonge (CDA): Voorzitter. Naar aanleiding van de motie, die wij zullen ondersteunen, maak ik nog een opmerking. Te elfder ure, echt heel recent, kwam er een brief van de minister binnen. Dank daarvoor. We hebben snel naar deze brief gekeken. In de motie wordt onder meer uitgesproken dat er geen beroep op de Crisis- en herstelwet gedaan zal worden om versnelling van de procedure te realiseren. Daarin brengt de minister een nuancering aan. Ik heb van haar begrepen dat inmiddels wettelijk is afgesproken dat de rijksprojectenprocedure daarbij verbonden is met de Crisis- en herstelwet. Wij nemen kennis van dit punt en zullen voor het overige, omdat het juridisch onomkeerbaar is, de motie steunen.

In stemming komt de gewijzigde motie - Meindertsma c.s. (LXXXVIII, letter D).

De voorzitter: Ik constateer dat de aanwezige leden van alle fracties met uitzondering van die van GroenLinks voor deze gewijzigde motie hebben gestemd, zodat zij is aangenomen.

**

*B

!Onderwijsachterstandenbeleid!

Aan de orde is de behandeling van:

- het wetsvoorstel Wijziging van de Wet kinderopvang, de Wet op het onderwijstoezicht, de Wet op het primair onderwijs en enkele andere wetten in verband met wijzigingen in het onderwijsachterstandenbeleid (31989).

De voorzitter: Ik heet de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van harte welkom in de Eerste Kamer. Ik open de beraadslaging voor de eerste termijn en geef het woord aan mevrouw Dupuis.

**

De beraadslaging wordt geopend.

*N

Mevrouw Dupuis (VVD): Voorzitter. Dank u wel. Ik wil graag kwijt dat alleen het gesproken woord geldt. Dit staat niet op de tekst die de stenografische dienst heeft gekregen.

De VVD-fractie heeft geen bijdrage geleverd aan het nader voorlopig verslag van dit wetsvoorstel. Dat wil echter niet zeggen dat wij tevreden waren met de antwoorden van de minister op onze vragen en op- en aanmerkingen. Maar ook in de Tweede Kamer zijn diverse vragen gesteld die wij ook hadden. Zij zijn ook in onze ogen niet naar tevredenheid beantwoord. Dit geldt eveneens voor

de memorie van antwoord. Het blijft dan een welles-nietesspelletje. Zo komen we niet verder. Ik herhaal het nog maar eens even: de VVD-fractie is er niet van overtuigd dat al de inspanningen voor opheffing van onderwijsachterstanden die met deze wet meekomen, effectief zullen zijn. De minister is wel erg optimistisch. De vele rapporten die hij in de memorie van antwoord noemt, laten toch ten minste een gemengd beeld zien van de met dergelijke maatregelen behaalde successen in het verleden. Uiteindelijk is de conclusie heel zuinig: door het achterstandenbeleid haalt een aantal kinderen wellicht toch een iets beter niveau. Tegelijk wordt er gezegd dat de ontwikkeling naar een normaal niveau vooral plaatsvindt, als die al plaatsvindt, in de laatste jaren van het primair onderwijs, dus van groep 7 tot en met groep 8. Dat pleit dan niet zonder meer voor een zeer vroege aanpak.

Namens mijn fractie heb ik in het voorlopig verslag de kwestie aan de orde gesteld dat kinderen met ouders die thuis een andere taal dan Nederlands spreken, eigenlijk niet te helpen zijn omdat een kind nu eenmaal meer thuis is dan op school, en gelukkig maar. Deze kwestie blijft wat ons betreft onopgelost. Daarbij hebben wij met de minister een verschil van mening over de positie van de ouders. Deze zouden juridisch niet verplicht kunnen worden, bijvoorbeeld met boetes als ze hun plichten ontduiken, om onze taal te leren. Maar in de Tweede Kamer is dat bestreden, onder anderen door onze partijgenote mevrouw Dezentjé Hamming. De fractie van de VVD herhaalt dat zij een wezenlijke inspanning om de ouders te verplichten tot het leren spreken van onze taal een absoluut vereiste vindt, ook al vindt zij uiteraard ook dat de overheid niet achter de voordeur behoort te komen en niet kan beïnvloeden wat er thuis gebeurt. Maar misschien is er toch iets origineels te bedenken, zodat ouders het leuk gaan vinden om thuis Nederlands te spreken? Kan er bijvoorbeeld niet worden gewerkt met beloningen of bonussen bij grote vooruitgang in kennis van de Nederlandse taal bij de ouders? Het gaat hierbij echt om de allermoeilijkste groep. Veel Nederlanders van buitenlandse afkomst spreken immers wel degelijk onze taal. Met deze gezinnen gaat het eigenlijk per definitie goed, omdat de ouders beseffen dat zonder een perfecte beheersing van het Nederlands hun kinderen op de arbeidsmarkt nauwelijks een toekomst hebben.

Het dilemma rond degenen die dit niet beseffen blijft. Wij zouden hier toch maximale druk op de ouders willen uitoefenen. Er is in het verleden al zo veel geprobeerd en het probleem wordt maar niet opgelost. Misschien moet hier dan maar bijvoorbeeld met kortingen op de bijstand worden gewerkt, aangenomen dat veel leden van deze groep -- ik doel op degenen die niet adequaat Nederlands spreken -- van deze voorziening gebruik maken. Een financiële beloning zou wellicht ook te overwegen zijn, als de ouders wel aan de slag gaan en daadwerkelijk Nederlands leren. Ik hoor graag commentaar hierop van de minister.

Hierbij komt een heel ander probleem. Volgens pedagogen die mij hebben benaderd, is de effectiviteit niet bewezen van de programma's om de kinderen in de peuterspeelzaal en de voorschoolse opvang cognitief te stimuleren. Ook wordt door deze pedagogen en leerpsychologen een "toetsdruk" op de leeftijd van 2 tot 4 jaar desastreus genoemd. Zij noemen zo'n toetsdruk dus niet ongewenst, maar desastreus. Zij stellen dat cognitieve programma's voor deze leeftijd verboden zouden moeten worden. Zie echter wat hier gebeurt. Het gaat er bij deze leeftijd immers om, emotionele stabiliteit en sociale vaardigheden te ontwikkelen. Dat moet echter in vrijheid gebeuren, via spel. Ik moet helaas zeggen dat de VNG hiervan kennelijk niet op de hoogte is, omdat die in een enthousiaste brief van 14 september 2009 voluit gaat voor deze educatieve programma's, waarvan de effectiviteit dus niet is bewezen en die volgens deskundigen verboden zouden moeten worden.

Daarbij hebben wij het nog niet eens over de peuterspeelzalen, waaraan door deze wet allerlei eisen worden gesteld, terwijl het vaak particuliere organisaties zijn. Hoe denkt de minister dit probleem aan te pakken? Gaat dit met behulp van de subsidiekraan? Die staat echter bij de gemeenten. Er worden eisen gesteld door de landelijke overheid, maar de gemeenten moeten de handhaving ervan uitvoeren. In de Tweede Kamer is hierop uitgebreid geweest; dit is dus allemaal niet nieuw. Peuterspeelzalen zijn in mijn ogen vooral bedoeld om ouders enige ruimte te geven en het kind te laten wennen aan een schoolsituatie. Met deze wet komt daar wellicht nog een heel ander doel bij, namelijk Nederlands leren. Je hoopt dan maar dat dit op speelse wijze gebeurt. Dat moet dan wel worden gedaan met speelse programma's waarvan de effectiviteit is bewezen, als die al bestaan. Het moet ook gebeuren door personeel dat daartoe is opgeleid. Er zijn dus volgens mijn fractie twee grote problemen: wij hebben te maken met niet bewezen effectieve programma's voor cognitieve stimulering en met een personeelsbestand dat hiermee geen ervaring heeft. Ik neem zelfs aan dat het personeel ook veel te weinig weet van leerpsychologie bij peuters. Hoe denkt de minister deze problemen op te lossen?

De regering spreekt van "een educatief element in een welzijnsorganisatie"; het klinkt gruwelijk. Daar horen ten minste bekwaamheden bij van het personeel. Het risico is levensgroot -- als de leerpsychologie gelijk heeft -- dat kinderen door half- of niet-bevoegden in een kader worden gedrukt dat niet bij hun leeftijd past en dat eisen worden gesteld die je niet aan kinderen van deze leeftijd zou mogen stellen. De VVD-fractie vindt dit echt een zeer ernstige zaak. Bovendien zijn de kinderen in feite niet meer dan proefkonijnen, omdat niet vaststaat dat de programma's effectief zijn. Bovendien geldt dus dat kinderen van deze leeftijd helemaal niet gebaat zijn bij educatieve programma's die zouden worden aangewend. Zij zouden hiervan juist een negatief effect kunnen ondervinden.

Dit allemaal is wel een beetje veel te veel van het niet goede. Het komt mijn fractie voor dat eerst maar eens goed moet worden gekeken naar deze programma's, voordat zij op onze peuters worden losgelaten. Wij overwegen een motie op dit punt in te dienen, maar wachten graag de reactie van de minister af. Hetzelfde geldt met betrekking tot onze overige punten.

*N

De heer Ten Hoeve (OSF): Voorzitter. De wet OKE moet ertoe dienen om in peuterspeelzalen dezelfde kwaliteitseisen te stellen als voor kindercentra al golden en daarmee de bestaande vormen van kinderopvang dichter bij elkaar te brengen. Daarnaast is het doel om het aanbod van voorschoolse educatie voor kinderopvang en peuterspeelzalen te harmoniseren via één AMvB, en vve te laten aanbieden aan de volledige doelgroep van kinderen met een risico op een taalachterstand in het Nederlands.

Dat zijn uitstekende doelstellingen die in principe door vrijwel iedereen, ook door onze fracties -- ik spreek mede namens D66 -- positief worden benaderd. Het is duidelijk dat er in het steeds meer als "educatie", dus als onderwijs, benaderen van de opvang van heel jonge kinderen een risico zit. Desondanks willen wij dit soort maatregelen, omdat we door middel van vve een belangrijk maatschappelijk doel willen bereiken: jonge kinderen een betere start geven in hun schoolloopbaan en dus ook in hun hele maatschappelijke loopbaan in dit land, het land waar zij moeten leven en waar wij allemaal met elkaar en in harmonie moeten kunnen leven.

De eerste doelstelling die ik noemde, het doel om peuterspeelzalen voor zover nodig op te trekken naar het kwaliteitsniveau van de al eerder wettelijk gereguleerde kinderopvang, is aantrekkelijk, maar kost wel geld en legt een extra last op de GGD's. Daarvoor gaat er 35 mln. extra naar de gemeenten, maar het blijft natuurlijk afwachten of dat wel voldoende is om alle extra kosten voor de gemeenten te dekken: het wetsvoorstel verplicht tot kleinere groepen, meer leidsters en hoger opgeleide leidsters; niet meer alleen vrijwilligers. De vrees leeft dat dit ten koste kan gaan van het aantal peuterspeelzalen. Zeker in plattelandsgemeenten, waar de peuterspeelzaal vaak de enige beschikbare faciliteit is voor kinderopvang, is er dan een risico van volledige kaalslag. Ziet de minister dat risico en is hij in staat om dat in de gaten te houden en er zo nodig wat aan te doen, dat wil zeggen er meer geld voor beschikbaar te maken?

Alle betrokkenen zijn zich maar al te goed bewust dat er nog grote bezuinigingen aan komen die de gemeenten niet onberoerd zullen laten en die ook in deze zaak wel eens de financiële afdekking van de plannen, voor zover die al voldoende is, weer overhoop zouden kunnen halen. Bovendien zou het hoogst ongelukkig zijn als de financieringssystematiek ertoe zou leiden dat gemeenten verschillende tarieven voor peuterspeelzalen in rekening moeten brengen,

zeker als die ook nog zo kunnen uitvallen dat ze tegengesteld zijn aan de verschillen in inkomen tussen de ouders. Om dat te voorkomen is ook weer extra geld nodig. Hoe ziet de minister dat?

De andere doelstelling, het doel om alle kinderen met een risico op taalachterstand vve te laten aanbieden, is natuurlijk prima. Het is inderdaad overduidelijk dat een groot aantal kinderen tekortkomt in de vormen van aandacht die nodig zijn om een kind een taal, of liever gevoel voor taal, het kunnen omgaan met taal, bij te brengen. Het lijkt nuttig om er daarbij van uit te gaan dat kinderen die in een niet-Nederlandse taal worden opgevoed er baat bij kunnen hebben om de gewenning aan het Nederlands in de vorm van vve aangeboden te krijgen. Het is, dunkt ons, echter even nuttig om daarbij te blijven beseffen dat een voldoende taalrijke opvoeding in een andere taal, ook in het Turks of Berbers, evengoed bijdraagt aan het ontwikkelen van de taalbeheersing die nodig is om op school en maatschappelijk te kunnen functioneren. Leren van twee talen door kinderen is bewezen nuttig voor de ontwikkeling van taalgevoel en voor het leren van nog weer extra talen. Het kan ook economisch heel nuttig zijn, voor de persoon in kwestie maar dus ook voor Nederland.

Dat betekent dat wij het van harte eens zijn met het streven om alle kinderen die dat nodig hebben via vve de achtergrond te geven die op de basisschool als startniveau nodig is. Wij vinden echter ook dat dit niet ten koste hoeft te gaan van opvoeding in eigen taal en dat dit er zeker niet toe moet leiden dat wij ouders ertoe proberen te brengen om slecht Nederlands met hun kinderen te spreken in plaats van goed Turks, Berbers, Arabisch of Koerdisch of een Nederlandse streektaal. Is de minister het daarmee eens of kijkt hij er toch anders naar? Dat zou natuurlijk best voorstelbaar zijn. Het is hier en daar wat populair om iedereen te willen dwingen, of op minst te willen aanmoedigen, alleen Nederlands te spreken, zelfs in de eigen, huiselijke situatie. Dat is maar één stap verder dan verdedigd werd door mevrouw Dupuis. Ik hoor heel graag hoe de minister daarover denkt.

Voorzitter. Ik vrees dat een dergelijke verabsolutering van de eis "alleen maar Nederlands" ook ertoe geleid heeft dat de positie van de Friese taal in dit land, in het wetsontwerp en daarna heel expliciet ook in de memorie van antwoord is veronachtzaamd. Wij stellen met vreugde vast dat daarop in de nadere memorie van antwoord even expliciet door de minister is teruggekomen. De erkenning van het Nederlands en het Fries als gelijkwaardige rijkstalen leidt ertoe, zegt de minister nu heel duidelijk, dat ook in de kinderopvang en de peuterspeelzalen gekozen kan worden om één van beide talen te gebruiken of beide. De kwaliteitseis voor kindercentra en peuterspeelzalen is het gebruik van het Nederlands en/of het Fries. Dat wordt nu tot wel vijfmaal toe uitdrukkelijk in de nadere memorie van antwoord gesteld en wij mogen dus rustig aannemen dat dit beschouwd moet worden als de interpretatie van de wetstekst, dus als de wetstekst zoals die wordt bedoeld.

Toch lijkt het goed om hierop nader in te gaan. De tekst van de wet, zowel het bestaande artikel 55 van de Wet kinderopvang met betrekking tot kindercentra inclusief gastouderopvang als het nieuwe artikel 2.12 met betrekking tot peuterspeelzalen, geeft de indruk te bedoelen dat Fries alleen náást Nederlands is toegestaan. De beantwoording in de eerste memorie van antwoord gaat daarvan ook heel duidelijk uit. Dat is hoogst verwarrend en de vraag is of daar wat aan moet worden gedaan. Wat vindt de minister daarvan?

Een tweede punt is de vve. In de memorie van toelichting bij het wetsontwerp staat heel uitdrukkelijk: het is echter niet mogelijk om vve-programma's uitsluitend in het Fries aan te bieden. Hoe moet dit nu geïnterpreteerd worden? Het is immers duidelijk dat vve-programma's wel in het Fries kunnen worden aangeboden, en op de Friestalige peuterspeelzalen ook worden aangeboden. Betekent dit dat de gemeente de vrijheid heeft om vve-programma's op Friestalige peuterspeelzalen uitsluitend in het Fries aan te laten bieden, en dat dus ook eventueel te bekostigen? De gemeente heeft immers ook beleidsvrijheid met betrekking tot de doelgroepcriteria. In hoeverre is zij dan wel of niet verplicht om daarnaast ook vve in het Nederlands aan te laten bieden, op diezelfde peuterspeelzalen of elders?

Een derde punt is de verwarring die in dit geval is geschapen en die veel onrust heeft veroorzaakt bij de organisaties van de peuterspeelzalen in Friesland, bij de Friese gemeenten en misschien nog het meest bij de provincie, die immers naast het Rijk verantwoordelijk is voor de Friese taal. De berichten over het overleg dat er is geweest tussen ministerie en provincie zijn nogal verschillend, maar de conclusie moet toch eigenlijk zijn dat er niet zodanig overleg is geweest dat de provincie daarbij het gevoel heeft gehad er echt bij betrokken te zijn geweest. Toch gaat het wel uitdrukkelijk, ook, over de positie van de Friese taal.

Dit mag eigenlijk niet weer gebeuren en is trouwens ook zeker niet in overeenstemming met letter of geest van de Bestuursafpraak Friese taal en cultuur. Het komt vaker voor dat de relatie tussen vooral het ministerie van OCW en Friesland niet optimaal lijkt. Het moet zo zijn dat er reëel overleg gevoerd wordt met de provincie Friesland in alle gevallen waarin er sprake is van maatregelen, wetgeving of anderszins met betrekking tot taalgebruik in onderwijs of voorschoolse vormen van opvang en educatie. De consequenties voor de taalsituatie in Friesland kunnen dan meegewogen worden. Het ministerie staat daar blijkbaar vrij ver van af en is misschien ook niet altijd in staat om die consequenties in te schatten. Eventueel kom ik hierover in tweede termijn met een motie.

Ik wil graag eindigen met het volgende. In feite zijn dit allemaal omstandigheden en overwegingen die voorbijgaan aan de echte bedoelingen van het voorliggende wetsontwerp. Er moeten enkele zaken beter en duidelijker geregeld worden, maar uiteindelijk is de echte strekking van het wetsontwerp daarmee niet echt gemoed.

Daarover zijn onze fracties positief, omdat wij menen dat het inderdaad kan bijdragen aan een verbeterde deelname aan ons onderwijs en een betere integratie in onze maatschappij van groepen van zowel allochtone als autochtone kinderen, als er tenminste voldoende geld voor beschikbaar is.

*N

Mevrouw Linthorst (PvdA): Mijnheer de voorzitter. Voor het wetsvoorstel dat wij vandaag behandelen mag ik ook namens de fractie van de SP het woord voeren. Het wetsvoorstel beoogt te komen tot een stroomlijning van de verschillende voor- en vroegschoolse voorzieningen. Het gaat dan om het verbeteren van de kwaliteit en het vroegtijdig opsporen van dreigende achterstanden. De fracties van de SP en de PvdA juichen dit toe.

Hoezeer wij ook achter de doelstellingen van dit wetsvoorstel staan, we vinden het spijtig dat het wetsvoorstel niet is aangegrepen om ook tot een financiële stroomlijning van de verschillende voorzieningen te komen. Een kabinet dat de arbeidsparticipatie wil bevorderen, ontkomt er niet aan een visie te ontwikkelen op de opvang van kinderen, zeker als die opvang mede wordt ingezet om te voorkomen dat kinderen met een achterstand aan hun onderwijsloopbaan beginnen. Wij realiseren ons dat peuterspeelzalen en kinderdagverblijven een andere ontstaansgeschiedenis hebben en deels ook in verschillende behoeften voorzien. Dit neemt echter niet weg dat de verschillen in toegankelijkheid van deze voorzieningen nu wel erg groot zijn, zowel tussen kinderdagverblijven en peuterspeelzalen als tussen peuterspeelzalen in de verschillende gemeenten. Deze verschillen hebben vooral betrekking op de financiële toegankelijkheid. Is de regering het met ons eens dat kwalitatief goede voor- en vroegschoolse voorzieningen in elke gemeente tot de basisvoorzieningen zouden moeten behoren? Zouden hiervoor dan ook niet gelijke financiële randvoorwaarden moeten gelden? Ziet de regering een rol voor zichzelf weggelegd?

Een tweede vraag van de fracties van de SP en de PvdA heeft betrekking op de wenselijkheid dat kinderen met een feitelijke of dreigende achterstand, met name in de voorschoolse periode, samen opgroeien. In de schriftelijke voorbereiding hebben onze fracties gevraagd naar de mogelijkheden om ook scholen met relatief veel niet-achterstandskinderen te koppelen aan voor- en vroegschoolse voorzieningen. In het antwoord op deze vraag stelt de minister, dat het "zinnig is als gemeenten in het overleg met peuterspeelzalen, kinderdagverblijven en schoolbesturen over de afspraken over de organisatie van een doorlopende leerlijn, ook het aspect meewegen van de mate waarin segregatie tegengegaan kan worden". Naar het oordeel van onze fracties is dit een wel erg vrijblijvende opstelling. Is de minister bereid het tegengaan van segregatie ook actief te bevorderen?

Wij wachten de antwoorden van de minister met belangstelling af.

*N

Mevrouw Goyert (CDA): Voorzitter. De wetswijziging die wij hier behandelen heeft tot doel om de ontwikkeling van het zeer jonge kind, van 2 tot 4 jaar, te stimuleren. In verschillende onderzoeken in binnen- en buitenland zou zijn aangetoond dat onderwijsachterstand op de basisschool kan worden teruggebracht als kinderen extra aandacht krijgen ten behoeve van sociaalemotionele en motorische vaardigheden, waarbij ook de taalontwikkeling wordt meegenomen. Alhoewel dat niet voor alle kinderen noodzakelijk is, is de CDA-fractie van mening dat de praktijk inmiddels heeft uitgewezen dat een dergelijke aanpak nodig is. Immers, een te grote taalachterstand in de eerste jaren op de basisschool geeft nogal wat leerachterstand en andere aanpassingsproblemen; problemen die niet alleen belemmerend zijn voor de desbetreffende leerling maar ook voor de onderwijzer en de andere leerlingen in de klas.

Mevrouw Dupuis heeft gezegd dat het onderzoek dat naar voren wordt gebracht, in twijfel kan worden getrokken. Er is heel veel onderzoek gedaan. Een hoogleraar schreef enkele dagen geleden in Trouw dat kinderen vooral binnen hun eigen cultuur naar school moeten gaan. Dat zou een veel beter resultaat geven. De praktijk leert dat het wel een goede aanpak is om al vroeg met de taalontwikkeling te beginnen. Wat alle geleerden er ook over zeggen, de praktijk geeft dit toch wel aan. Het feit dat verblijf van kinderen op een kinderdagverblijf in landelijke wetgeving is verankerd en dat op de peuterspeelzaal niet, vraagt blijkbaar om deze wetswijziging. Verblijf op peuterspeelzalen is namelijk decentraal geregeld en kent per gemeente grote verschillen in organisatie, kwaliteit en kosten voor de ouders. De door het Rijk gegeven kwaliteitsimpuls, die zowel inhoudelijk als financieel van aard is, heeft als oogmerk hierin verbetering aan te brengen. Daarmee is het niet geringe bedrag van 100 mln. gemoeid. Overigens heb ik bedragen van 100 mln. en 35 mln. gezien. Kan de minister toelichten hoe dat precies is bedoeld? Die 100 mln. is waarschijnlijk eerder uitgegeven. Daarbij rijst echter de vraag of de gemeente haar financiële verplichtingen, die zij nu ook heeft, op langere termijn blijft nakomen, zoals met de VNG zou zijn afgesproken. Kan de minister aangeven hoe hard die afspraken zijn, of er sprake is van een convenant en, zo ja, wat daarin is vastgelegd?

De uitvoering van deze kwaliteitsimpuls is in handen van de gemeente gelegd. Deze heeft de regierol en is verantwoordelijk voor de gang van zaken en inrichting van de doorlopende leerlijn. In de nadere memorie van antwoord noemt de regering nog eens de vier onderwerpen die door de gemeente met de kindercentra, peuterspeelzalen en basisscholen zullen worden afgesproken. Daarbij valt op dat de gemeente bij niet nakomen van de afspraken door de partners niet alleen zal vaststellen of voldoende resultaat wordt geboekt door kindercentra en peuterspeelzalen maar ook door scholen. Minister Rouvoet schrijft in zijn

antwoord dat het de minister is die bij onvoldoende presteren van een school ingrijpt. Hoe wordt de minister echter geïnformeerd en door wie? Is dat de Inspectie van het Onderwijs of de gemeente? Wij vragen ons ook af wat de GGD in dezen doet. Doet die ook controle op de vroegschoolse educatie in de scholen? Wij zouden graag duidelijkheid willen hebben over de vraag hoe de procedures in de praktijk worden uitgevoerd.

Al met al constateert de CDA-fractie dat hier sprake is van veel spelers die met elkaar tot een verantwoorde werkwijze en afstemming moeten zien te geraken. Daarenboven opereren zij in een situatie waarin sprake is van veel toezicht en controle. Het geheel dat wordt voorgestaan, doet onze fractie qua organisatie en bevoegdheden weinig vernieuwend en archaisch aan. Daarom achten wij het van groot belang dat de uitvoeringspraktijk de komende jaren nauwlettend wordt gemonitord. De minister heeft de Tweede Kamer toegezegd dat er een evaluatie komt. Hoe en door wie zal die worden uitgevoerd en wanneer mogen wij die verwachten?

Ik kom toch terug op een punt dat ik al twee keer naar voren heb gebracht, namelijk de doorzettingsmacht van de gemeente. Wij vinden dat een relatief zwaar middel, aangezien gemeentebesturen daarmee bevoegdheden verkrijgen om bepaalde zaken dwingend aan schoolbesturen op te leggen, zeker wat de vroegschoolse opvang betreft. Kort gezegd, als de gemeente in het lokaal onderwijsoverleg niet tot afspraken is gekomen, kan zij alsnog verplichtingen opleggen aan lokale partijen in het veld. Dit legt de regering natuurlijk uit als een uiterste bevoegdheid die gemeenten alleen in redelijkheid zullen toepassen, maar dat neemt niet weg dat dit het begin kan zijn van een wettelijk geregelde inperking van de vrijheid van onderwijs. Tevens zwaar wegen hierbij de principes van zelfbestuur en zelforganisatie, die belangrijke pijlers zijn van de vrijheid van onderwijs. Deze principes zijn immers in ons onderwijsbestel verankerd. Overigens geldt dat niet alleen voor scholen op een godsdienstige grondslag. Het geldt ook voor het bijzonder onderwijs op algemene grondslag.

Het moet wel duidelijk zijn dat het CDA een groot voorstander is van zelfbestuur en zelforganisatie in het onderwijs, temeer omdat in de huidige praktijk ook scholen van openbaar onderwijs verzelfstandigen en daarbij volledig autonoom zijn. In Amsterdam zijn daar goede voorbeelden van.

Het CDA is zeker voorstander van het afleggen van verantwoording over financiën, beleid en uitvoering, ook in het kader van de hier behandelde wetswijziging. Daarbij is gebleken dat partijen in goed overleg met de gemeente tot goede resultaten komen. Reeds 80% is immers gerealiseerd. De regering noemt dat een prachtig resultaat. Dat zegt wel iets over de bereidheid om mee te werken aan het onderwijsachterstandenbeleid. Zou de regering nog eens in overweging willen nemen of gezien bovenstaande ontwikkelingen doorzettingsmacht voor gemeenten echt nodig is?

Ten slotte dank ik de regering voor de beantwoording van de vragen met betrekking tot de Friese taal. De provincie kan dus haar ingezette beleid continueren waarbij maatwerk per peuterspeelzaal mogelijk is. Maatwerk zou meer mogelijk moeten zijn bij de overheid. Wij wachten de antwoorden van de regering af.

*N

De heer De Boer (ChristenUnie): Voorzitter. Deze bijdrage is namens de fracties van ChristenUnie en SGP. Onze fracties willen de minister allereerst dankzeggen voor de beantwoording van de door ons gestelde vragen. Het is wellicht uit die vragen al duidelijk geworden dat onze fracties nogal ambivalent staan tegenover dit wetsvoorstel. Ook wij zijn van mening dat daar waar voor- en vroegschoolse opvoeding noodzakelijk is, zij op een goede en adequate, dus op een op het jonge kind afgestemde, wijze moet worden aangeboden. Kijken we echter naar de wijze waarop dat in dit wetsvoorstel verder wordt vormgegeven, dan bekruipt ons het gevoel dat we bezig zijn met een ingewikkelde manier van aanbieden, waarbij bovendien de wijze waarop de verantwoordelijkheden voor deze vorm van pedagogisch handelen zijn geregeld, vragen oproept.

Wij vroegen in het nader voorlopig verslag onder andere om een onderbouwing van de opvatting van de regering dat de gemeente in voorkomende gevallen het beste kan optreden als onafhankelijke partij en dus de eindverantwoordelijkheid kan dragen voor het tot stand komen van afspraken binnen de gemeente inzake voor- en vroegschoolse educatie. Die afspraken kunnen namelijk ver gaan. Ze betreffen immers onder andere de doelgroepdefinitie en de organisatie van een doorlopende leerlijn. En dan blijft het merkwaardig dat B en W van een gemeente die eindverantwoordelijkheid krijgen te dragen. Daarmee krijgt de lokale partij die direct betrokken is bij het openbaar onderwijs, namelijk B en W, een voorrangpositie.

We willen de minister daarom graag herinneren aan de discussies in met name de negentiger jaren van de vorige eeuw, die als doel hadden om het openbaar onderwijs verder te verzelfstandigen, met als motief onder andere dat in overlegsituaties de wethouder van onderwijs met een dubbele pet zou zitten. Ik vond dat altijd nogal overdreven, maar dat was de leidende opvatting, die ook in wetgeving is doorgezet. En zie daar: de dubbele pet wordt met dit wetsvoorstel weer royaal geïntroduceerd. Hebben we hier niet te maken met tegengesteld beleid? Bovendien hebben we bij de vroegschoolse educatie te maken met onderwijs. En dat is ook grondwettelijk een taak van de landelijke overheid en niet van lokale overheden. De interpretatie van de zin uit de Grondwet dat er van overheidswege voldoende openbaar onderwijs wordt gegeven, is daarin helder. Ook daarom past dus zeker bij de vroegschoolse educatie geen eindverantwoordelijkheid van B en W.

Ook het feit dat artikel 167a van de WPO de gemeente een regierol geeft ten aanzien van het onderwijsachterstandenbeleid is niet relevant. Een regierol is nogal wat anders dan het hebben van eindverantwoordelijkheid van de gemeente, ook inzake het bijzonder onderwijs.

Mevrouw Linthorst (PvdA): Ik kan de heer De Boer niet helemaal volgen. Hij betoogt eerst dat hij de discussie over de dubbele petten van de gemeente een beetje krampachtig vindt. Daar is een ontwikkeling in gang gezet van meer zelfstandigheid van het openbaar onderwijs. Als je die openbare scholen autonoom maakt -- dat gebeurt ook in toenemende mate -- kan de gemeente toch als onafhankelijke partij een regierol voeren?

De heer De Boer (ChristenUnie): Nee, dat kan niet. Ten principale ligt de uiteindelijke verantwoordelijkheid voor het openbaar onderwijs bij de gemeente. Ook bij verzelfstandiging van het openbaar onderwijs, of dat nu is in de vorm van een stichting of anderszins, blijft de uiteindelijke verantwoordelijkheid liggen bij de gemeenteraad, wat bijvoorbeeld ook financieel is geregeld.

Mevrouw Linthorst (PvdA): Ik moet zeggen dat ik dit een nogal formalistisch standpunt vind. Ik heb altijd gezegd: ik gun het openbaar onderwijs net zo'n betrokken bestuur als het bijzonder onderwijs. In de praktijk nemen ook de schoolbesturen hun rol en vormen zij steeds meer een tegenspeler van de gemeente.

De heer De Boer (ChristenUnie): Het moge zijn dat mevrouw Linthorst dat formalistisch vindt. Ik houd mij toch aan datgene wat wij hebben afgesproken in wetgeving en in de Grondwet. Het openbaar onderwijs is ten principale openbaar toegankelijk. Ook in de wetgeving tot nu toe blijft de uiteindelijke verantwoordelijkheid voor in ieder geval het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs bij de gemeente liggen. Je kunt hoog of laag springen, maar dat zijn de feiten.

Een regierol, zei ik als laatste, is nogal wat anders dan het hebben van een eindverantwoordelijkheid van de gemeente, ook inzake het bijzonder onderwijs. Onze fracties hebben er behoefte aan dat de minister nader op dit thema ingaat. Daarbij zouden we het op prijs stellen, als hij meteen ook ingaat op de betekenis van de omschrijving die hij gebruikt, namelijk "organisatie van een doorlopende leerlijn". Het is toch zeker niet zo dat scholen verplicht kunnen worden om een leerlijn -- blijkbaar is het toch leren, niet spelend leren, bij pakweg 2- en 3-jarigen -- die aangeboden is in de voorschoolse educatie te vervolgen in de vroegschoolse educatie? Als wij het goed lezen, is de minister dat wel van mening. Hij stelt namelijk, als het gaat over gemeentelijke afspraken inzake een doorlopende leerlijn: "Het zal dan vooral gaan over de wijze waarop geregeld kan worden dat de kinderen die voorschoolse educatie hebben gevolgd, zoveel mogelijk naar basisscholen gaan die vroegschoolse educatie verzorgen."

Dit kan de minister toch niet menen? Hier wordt immers de vrije keuze van ouders voor welke basisschool dan ook in discussie gebracht. Dit kan werkelijk niet. Overdracht van informatie over kinderen, mits met toestemming van de verantwoordelijke ouders? Prima, graag zelfs. Maar ouders wat betreft de keuze van een basisschool, welke dan ook, in een bepaalde richting sturen? Nee. En het verplichtend opleggen van welke leerlijn dan ook? Nee. Dat kan een school in eigen professionele verantwoordelijkheid best zelf kiezen. Daar is geen dwang van B en W voor nodig. Wij horen zeer graag van de minister een nadere toelichting, met name van het citaat uit de nadere memorie van antwoord dat wij zojuist voorlezen.

Een volgend punt dat wij aan de orde willen stellen, betreft de verbodskeling bij met name de voorschoolse educatie. Wij hebben te maken met peuterspeelzalen, met kinderopvang in kinderverblijven en -- laten wij eerlijk zijn -- ook bij gastouders. Wij hebben ter voorbereiding van dit debat een gemeentegids gepakt van zomaar een middelgrote gemeente. Ik wist, ook uit ervaring met vve, dat er veel instellingen betrokken zijn bij opvang van het jonge kind. Maar dat het er op dit moment zo veel zijn, waaronder lijsten van gekwalificeerde gastouders, was voor mij een openbaring. Dat geeft ons inziens ook meteen de moeilijkheid aan om te komen tot een goede, met name voorschoolse educatie: hoe krijg je in een zo verbrokken veld alle kinderen in beeld die eigenlijk in aanmerking komen voor voorschoolse educatie? En verder: hoe krijg je een redelijk dekkend geheel van pedagogisch verantwoorde voorschoolse educatie? Hoe passen gastouders hierin? Hoe zit het met de pedagogische kwaliteiten van leidsters en leiders? Is het eigenlijk niet een incalculeren van onvoldoende resultaat, als de regering aangeeft dat in de voorschoolse educatie programma's nodig zijn, mede om de op het punt van de voorschoolse educatie soms beperkte mogelijkheden van leiders en leidsters? Wat hun niet kwalijk te nemen is, zo zeggen wij erbij: het zijn immers, om een verouderd woord te gebruiken, geen kleutleidsters.

Dit brengt ons tot het ons inziens belangrijke punt of deze wet wel bereikt wat de doelstelling is. Daarop moeten wij als Eerste Kamer immers mede een wetsvoorstel toetsen. Reeds nu wordt een aantal kinderen dat in aanmerking zou moeten komen voor voorschoolse educatie niet bereikt. Dat kan liggen aan de manier waarop deze kinderen worden gescreend -- misschien wil de minister daar overigens iets naders over zeggen -- maar dat kan ook liggen aan de wijze waarop de opvang vóór de basisschool is ingericht. We willen in dit verband attenderen op een recent advies van de Onderwijsraad, dat eigenlijk hetzelfde probleem signaleert en adviseert om na te gaan of het niet wenselijk is de basisschool uit te breiden met een kwalitatief hoogwaardig aanbod voor 3-jarigen. Ik weet het, spreken over stelselwijziging is niet populair sinds Dijsselbloem. Maar in alle nuchterheid: stelselwijzigingen in het onderwijs zijn van alle tijden en zullen er ook blijven. Onze fracties zeggen ook niet, dat het advies van de

Onderwijsraad zo maar moet worden opgevolgd. We zeggen wel dat de huidige wijze waarop de voorschoolse educatie is ingericht kritisch moet worden bekeken op de resultaten die ermee bereikt kunnen worden. We horen graag de reactie van de minister op dit punt, ook wat betreft het genoemde advies van de Onderwijsraad.

We zijn zo bij een volgend punt aangekomen. We vroegen de regering of wetenschappelijk onderzoek beschikbaar is, dat aangeeft dat vve voldoende opbrengsten geeft, zeker in relatie tot de financiële middelen die worden ingezet. De minister beantwoordt onze vragen op dit punt door een grote hoeveelheid aan onderzoeksresultaten aan te reiken. De vraag is echter of de genoemde literatuur relevant is. Welnu, het gaat voor het overgrote deel om buitenlands, soms ook al redelijk gedateerd, onderzoek. Zeker bij onderwijs en opvoeding moet je voorzichtig zijn om buitenlands onderzoek één op één van toepassing te verklaren op de Nederlandse situatie. Onze fracties blijven dan ook bij de constatering dat het standpunt dat jonge kinderen fysiek en neurologisch niet toe zijn aan taallessen zoals in vve-programma's worden aangeboden, niet is weerlegd. We zullen moeten wachten op de resultaten van het door de minister genoemde en in 2009 gestarte longitudinaal onderzoek naar de effecten van vve, het zogenaamde Pre-COOL onderzoek. Is er trouwens al iets meer te zeggen over de resultaten van de door het Nederlands Jeugdinstituut ingestelde commissie die vve-programma's op effectiviteit onderzoekt?

Tot slot willen we nog twee onderwerpen kort aansnijden. Allereerst: de memorie van toelichting bij dit wetsontwerp geeft in paragraaf 4.5 een overzicht van de budgetten die voor 2011 beschikbaar zijn voor vve. Welke garantie is er dat deze budgetten inderdaad intact blijven? Zo nee, wat zijn dan de gevolgen voor vve? Welke mogelijkheden zijn er om gemeenten te houden aan door hen aangegane verplichtingen?

En ten slotte: we vroegen naar de reactie van de minister op de opmerkingen die in het kader van het Europees Handvest voor regionale talen of talen van minderheden zijn gemaakt met betrekking tot de preschool education. De minister reageert daarop door in te gaan op de positie van het Fries. Dat doet hij op een goede manier. De heer Ten Hoeve heeft daar een aantal prangende vragen naast gelegd. Het genoemde handvest heeft het echter ook over andere talen, namelijk het Limburgs en het Nedersaksisch. De commissie van deskundigen inzake dit handvest gaat in de aanbevelingen ook en juist in op de noodzakelijke stimulering van deze talen, juist in de preschool education. Kan de minister daar alsnog op ingaan? Het zou overigens interessant zijn hierbij te betrekken het gegeven dat met name in de drie noordelijke provincies relatief veel zwakke scholen voorkomen, volgens de onderwijsinspectie. Maar dat voert voor dit debat te ver, denken we.

Mijnheer de voorzitter, we wachten de antwoorden van de minister met zeer grote belangstelling af.

De beraadslaging wordt geschorst.

De vergadering wordt enkele minuten geschorst.

*B

!Extra zetel Europees Parlement!

Aan de orde is de behandeling van:

- het wetsvoorstel Regeling van de toewijzing van een extra zetel voor Nederland in het Europees Parlement (32226).

De beraadslaging wordt geopend.

*N

De heer Koffeman (PvdD): Voorzitter. Bij de toewijzing van de 26ste zetel in het Europees Parlement lijkt een tekst uit het Bijbelboek Marcus leidend te zijn geweest: wie heeft, hem zal gegeven worden en wie niet heeft, ook wat hij heeft, zal hem worden genomen.

Op 6 april 2009 informeerde de staatssecretaris de Kamer in een brief over de te volgen procedure voor de toewijzing van de 26ste Nederlandse zetel in het Europees Parlement. De staatssecretaris informeerde de Kamer over de spelregels die zouden worden gehanteerd bij deze eenmalige en unieke wedstrijd en gaf aan zich bij de vaststelling van de spelregels te hebben gebaseerd op het advies van de Kiesraad, de scheidsrechterscommissie van ons parlementaire kiesstelsel. De staatssecretaris sprak echter niet de volledige waarheid, zoals de Kamer zou mogen verwachten, maar de halve waarheid. Zij wekte de suggestie het advies van de Kiesraad te hebben gevolgd en die suggestie was voor de Kamer voldoende om de spelregels blind te accepteren.

In de memorie van antwoord geeft de staatssecretaris aan dat zij het evenals de woordvoerders in de Tweede Kamer betreurt dat er geen debat is gehouden over deze kwestie voorafgaand aan de verkiezingen. Dat valt des te meer te betreuren omdat er feitelijk geen politiek besluit is genomen voorafgaand aan de verkiezingen. De voorzitter van de Kiesraad, de heer Kummeling, heeft dit in heldere bewoordingen duidelijk gemaakt. Er is geen woordelijk verslag gemaakt van zijn uitlatingen, maar dat zou ook niet nodig moeten zijn. Iedereen kan inzien dat een onvolledig ingelichte Kamer die aanneemt volledig te zijn geïnformeerd, pas behoefte krijgt aan een debat wanneer blijkt dat er een onvolledig beeld is geschapen door de staatssecretaris ten aanzien van het advies van de Kiesraad. Er was geen enkele reden voor de Kamer om de staatssecretaris niet op haar woord te geloven en in de onderliggende stukken te duiken. De Kiesraad is het meest gezaghebbende orgaan in dit land op het gebied van toepassing van de Kieswet, dus er was en is geen aanleiding zijn advies in twijfel te trekken.

De Kiesraad lijkt, in de voorstelling van de staatssecretaris, haar keuze volledig te ondersteunen, maar de staatssecretaris gaf in werkelijkheid een advies om een verfijning in die keuze aan te brengen. Die verfijning nam de

staatssecretaris niet over en deelde zij niet met de Kamer. Dus was er sprake van spelregels die niet in overeenstemming waren met het advies dat de scheidsrechterscommissie daarover gegeven had, zonder dat de Kamer dat wist.

Pas tijdens de wedstrijd, of eigenlijk pas na de wedstrijd, kwam de Kamer erachter dat de staatssecretaris de spelregels had geromantiseerd of liever gezegd versoberd op basis van eigen overwegingen die zij niet met de Kamer had gedeeld en die afweken van het advies van de Kiesraad. De Kiesraad had gesteld dat idealiter moest worden gestreefd naar maximale evenredigheid van de vertegenwoordiging om de wil van de kiezer zo correct mogelijk te vertalen in de zetelverdeling. De staatssecretaris koos ervoor feitelijk een kiesdrempel op te werpen, zonder de Kamer daarin te kennen of daarover te raadplegen. Zij stelde voor, de 26ste zetel slechts te verdelen onder die partijen die reeds bij de verdeling van de eerste 25 zetels ten minste één zetel bemachtigd hadden. De Kiesraad maakte op 11 juni bekend van oordeel te zijn dat er nog géén politiek besluit genomen was -- na de verkiezingen dus -- en dat dit leidde tot een lastige situatie. De Kiesraad oordeelde dat er in feite twee toewijzingsmethodes waren, waarin de staatssecretaris voor de ene methode had gekozen zonder informatie over het bestaan van de andere methode met de Kamer te delen. Bovendien oordeelde de Kiesraad dat de toewijzing pas zou kunnen worden bepaald nadat de Kamer een keuze had gemaakt. Dat was de opvatting van de voorzitter van de Kiesraad na de verkiezingen. Voor alle duidelijkheid: het is niet het kabinet dat over de toewijzing gaat, noch de Kiesraad, maar de wetgever die een politiek besluit moet nemen, dat volgens de Kiesraad nog steeds niet genomen was op 11 juni.

Veel partijen erkennen dat het chiquer was geweest, het politieke besluit te nemen voorafgaand aan de verkiezingen van 4 juni. Dat is niet gebeurd, maar de redenering kan, althans in de optiek van de Partij voor de Dieren, niet zijn: als het niet gegaan is zoals het moet, dan moet het maar zoals het gegaan is. De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren hebben advies gevraagd aan staatsrechtsgeleerde professor Elzinga. De staatssecretaris schreef in haar brief van juni: hoewel ik in mijn brief van 6 april niet expliciet ben ingegaan op de gesuggereerde verfijning van de Kiesraad, is wel beschreven waarom deze overweging niet is gevolgd. Over die belangrijkste inhoudelijke suggestie is echter met geen woord gerept in de brief van 6 april. Professor Elzinga zegt daarover: deze feitelijke gang van zaken overziende, moet ik in de eerste plaats concluderen dat beide brieven van de staatssecretaris niet op alle punten de gewenste duidelijkheid hebben geschapen; opmerkelijk is dat de staatssecretaris in de brief van 6 april niet ingaat op het belangrijkste inhoudelijke voorstel van de Kiesraad.

De Kamer staat voor de keuze: welke consequentie verbindt zij aan het feit dat zij niet voor de verkiezingen van 4 juni heeft besloten de spelregels te bediscussiëren of vast te stellen? Door

die keuze is allerminst een voldongen feit ontstaan, zoals in de Tweede Kamer en door de staatssecretaris is gesuggereerd. De Kamer moest, ook volgens voorzitter Kummeling van de Kiesraad en staatsrechtsgeleerde Elzinga, alsnog een eigenstandig besluit nemen. Daarbij gaat het niet om de toewijzing van de zetel aan ofwel de PVV ofwel de Partij voor de Dieren. Het gaat daarbij om het verzuim dat de Kamer nog geen politiek besluit heeft genomen over de keuze tussen twee door de Kiesraad voorgestelde toewijzingsmethoden.

In het voorliggende geval gaat het concreet om de vraag of uit het oogpunt van evenredigheid in de restzetel de wens van 157.735 PvdD-kiezers of van een restpost van slechts enkele duizenden PVV-kiezers tot uitdrukking moet worden gebracht. De Kiesraad zei duidelijk dat de toerekeningswijze van het verdelen van de 26ste zetel onder hen die al 25 zetels verdeeld hadden, afbreuk zou doen aan het beginsel van maximale evenredigheid. De Kamer kan zich aanrekenen geen politiek besluit te hebben genomen, maar mag daaraan niet de conclusie verbinden dat het dan maar moet zoals de staatssecretaris in haar incomplete weergave van dat advies heeft aangegeven. De Kamer heeft geen politiek besluit genomen en zou dat alsnog moeten doen omdat zo'n besluit niet kan worden gedelegeerd aan de Kiesraad, de Raad van State, de staatssecretaris of aan wie dan ook. Wie niet gekozen heeft, zal dat alsnog moeten doen. Doen alsof al is gekozen, is geen optie. Doen alsof niet gekozen hebben ook een keuze was, is ook geen faire optie ten opzichte van de kiezer. Wie recht wil doen aan de wil van de kiezer en aan het initiële advies van de Kiesraad, kan niet anders dan kiezen voor maximale evenredigheid, waarbij de wil van zo veel mogelijk kiezers wordt gerespecteerd. Angst, gemakzucht, nonchalance of doen alsof deze discussie gelijk staat met "crying over spilled milk" doet geen recht aan de ontstane situatie en aan de opdracht en mogelijkheden van de Kamer om de wil van de kiezer maximaal te respecteren.

Ik betreur het dat de andere partijen maar weinig behoefte lijken te hebben om het debat over deze toewijzing te voeren. Ik zou in elk geval graag van de staatssecretaris willen horen of zij het betreurt dat zij de door de Kiesraad geadviseerde verfijning niet in een vroeg stadium heeft gedeeld met de Kamer, of zij bereid is te erkennen dat de gevolgde werkwijze niet de schoonheidsprijs verdient en of zij bereid is toe te zeggen in toekomstige gevallen alles te doen om het beginsel van maximale evenredigheid als belangrijk element in het Nederlands kiesstelsel te respecteren en te bevorderen.

*N

De heer Vliegenthart (SP): Voorzitter. Vandaag spreken wij de spelregels af voor een spel dat al gespeeld is. Op zichzelf is dat al een gekke gang van zaken. Alsof ze op het WK in Zuid-Afrika pas na het toernooi officieel zouden bepalen hoe de resultaten gewogen moeten worden. Geldt bij een gelijk puntenaantal in de groepswedstrijden het onderling resultaat of het doelsaldo? Het kan

zomaar het verschil maken en daarom is het goed dat alle betrokkenen van tevoren weten waar ze aan toe zijn.

Toegegeven, de staatssecretaris heeft reeds voor de Europese verkiezingen van juni 2009 gezegd hoe het spelregelboekje er volgens haar uitziet. Een eventuele extra zetel in het Europees Parlement -- daar hebben wij het vandaag over -- wilde zij als een restzetel beschouwen. Alleen partijen die al een zetel in het Europees Parlement hadden bemachtigd, zouden mee kunnen dingen naar deze extra zetel. De Tweede Kamer zweeg daarop en stemde daarmee impliciet in. Wat de staatssecretaris was vergeten te vermelden, is dat de scheidsrechterscommissie, in dit geval de Kiesraad, haar in overweging had gegeven ook partijen die drie kwart van de kiesdeler hadden bemachtigd, mee te laten dingen voor de 26ste zetel. Zij heeft dat deel van het advies niet opgevolgd. Volgens ons is dat haar goed recht, maar het ware wijs geweest dat expliciet te vermelden en bij voorkeur te voorzien van een deugdelijke en duidelijke argumentatie. Dat is niet helemaal gebeurd. De spelregels waren daardoor volgens mijn fractie wel helder, maar strookten niet in het geheel met het advies van de Kiesraad.

Waarschijnlijk had daar nooit een haan naar gekraaid als de uitslag niet zo was geweest dat dit verschil in interpretatie van de spelregels tot een daadwerkelijk verschil in zetelaantallen had geleid. Daardoor zitten wij nu met het feit dat de 26ste zetel al naar gelang de verdeling aan andere partijen toekomt. Daarmee is onlosmakelijk de vraag verbonden wie de 26ste zetel krijgt. Dat is niet alleen pijnlijk, maar volgens mijn fractie ook ongewenst. Vandaar dat wij dit debat met de staatssecretaris vandaag niet willen aangaan.

Volgens onze fractie -- daar zit wel degelijk een probleem -- zou het echter beter geweest zou zijn als de spelregels vooraf expliciet duidelijk waren gemaakt, bij voorkeur doordat beide Kamers van het parlement de spelregels hadden goedgekeurd. Wat in Nederland namelijk niet gebeurde, gebeurde wel in Spanje, Oostenrijk en Malta. Daar viel het officiële besluit voor de verdeling van de extra zetels voor het Europees Parlement wél voor de verkiezingen. Voor mijn fractie is deze ervaring reden te meer om dat pad in de toekomst ook te volgen. Deelt de staatssecretaris deze opvatting op basis van deze ervaring? Een democratie vraagt immers om transparantie en helderheid. Over de uitslag van de verkiezingen gaat niet de politiek, hoewel zij wel de spelregels mag bepalen, maar de burger. Ik zie uit naar de reactie van de staatssecretaris.

*N

Staatssecretaris Bijleveld-Schouten: Voorzitter. Met dit wetsvoorstel wordt het mogelijk gemaakt om de extra Nederlandse zetel in het Europees Parlement toe te wijzen en een extra EP-lid te benoemen. Inleidend merk ik op dat daartoe op Europees niveau nog handelingen moeten worden verricht.

Over de planning van de Europese besluitvorming is het volgende te melden. In de

memorie van antwoord meldde ik al dat de Commissie Constitutionele zaken van het Europees Parlement, de AFCO, op 7 april 2010 heeft voorgesteld om over de noodzakelijke verdragswijziging geen Conventie bijeen te roepen. Dat is een bijeenkomst van de vertegenwoordigers van nationale parlementen, staatshoofden, regeringsleiders van het EP en de Commissie. In plaats daarvan werd besloten om een Intergouvernementele Conferentie te houden. Het Europees Parlement heeft hiermee op 6 mei jl. ingestemd. Wat ik nog niet gemeld had in mijn antwoorden: morgen, op 23 juni, vindt de IGC plaats, waarin de verdragswijziging door de regeringen van de lidstaten wordt ondertekend. Het Europees Parlement is voornemens om na de ondertekening van de verdragswijziging de lidstaten die het aangaat, ertoe uit te nodigen om de nieuwe EP-leden alvast als waarnemer naar het Europees Parlement af te vaardigen. Nederland kan naar verwachting op zeer korte termijn de uitnodiging voor het sturen van een waarnemer tegemoet zien. De Nederlandse regelgeving over volksvertegenwoordigers kent het fenomeen waarnemers niet. Om toch in te kunnen spelen op het voornemen van het Europees Parlement, heb ik bij nota van wijziging een grondslag opgenomen voor de benoeming van de Nederlandse waarnemer. Van afvaardiging van de Nederlandse waarnemer kan pas sprake zijn als het wetsvoorstel tot wet is verheven. Daarvoor is immers nog niet zeker wie als waarnemer dient te worden benoemd. Ik stel het daarom ook zeer op prijs dat de Kamer dit wetsvoorstel met zoveel voortvarendheid behandelt.

Nu kom ik bij de vragen die door de twee fracties zijn gesteld. Ik begin met de punten die door de heer Koffeman namens de Partij voor de Dieren zijn ingebracht. Ik werp net als in de Tweede Kamer verre van mij dat ik niet de volledige waarheid heb gesproken. Ik heb in de brief die ik al ver voor de Europese verkiezingen heb gestuurd, aangegeven hoe de 26ste zetel volgens het kabinet verdeeld zou moeten worden. Het was de bedoeling om daarover vóór de Europese verkiezingen -- om in de woorden van de heer Vliegthart te spreken: voordat de wedstrijd gespeeld zou worden -- een debat te voeren als men het daarmee niet eens was. Zo heb ik dat ook neergelegd in de Tweede Kamer. Het kabinet vond het namelijk niet wenselijk dat dit pas na de verkiezingen zou zijn. Het kabinet heeft er dus inderdaad voor gekozen om de spelregels van tevoren duidelijk aan de Tweede Kamer te melden. Daar is ook steeds bij gezegd dat wetgeving noodzakelijk was, omdat wij in Nederland geen wetgeving hebben om die 26ste zetel te verdelen.

Dan kom ik bij de vraag van de heer Vliegthart: waarom was het niet mogelijk om vóór de verkiezingen van het Europees Parlement de nodige maatregelen te treffen en waarom is dat in andere lidstaten wel gelukt? Dat heeft te maken met het feit dat in Nederland formele wetgeving nodig is om de toewijzing van de extra zetel te regelen. Noch de Kieswet, noch een andere bestaande wet voorziet daarin. Het tot stand

brengen van een formele wet kost altijd de nodige tijd. Dat weten wij. Dat heeft te maken met de stappen in het proces: de departementale voorbereiding, een advies van de Kiesraad, een besluit van de ministerraad, een advies van de Raad van State en de procedure in de Tweede en Eerste Kamer. Het wetsvoorstel is eind 2009 ingediend en wordt vandaag hier in de Eerste Kamer behandeld. Zo'n proces duurt zes maanden. Daarbij is de voorfase nog niet eens meegerekend.

Waarom kon er in sommige andere landen wel wat gebeuren vóór de verkiezingen van juni 2009? Dat zegt niet zoveel over ons. Aangenomen mag worden dat de in die lidstaten geldende wetgeving de mogelijkheid biedt om deze voorziening op een eenvoudige wijze te treffen of te implementeren. Daar hebben wij wel naar gekeken, maar wij hebben die mogelijkheid in Nederland niet in de vorm van een Koninklijk Besluit of een ministeriële regeling. Los hiervan heeft de regering er destijds voor gekozen om niet over te gaan tot het opstellen van wetgeving die louter bestaat uit aannames en veronderstellingen. Ik zeg dat heel expliciet in deze Kamer. Wij wisten namelijk nog niet wat er zou gebeuren. Wij wisten nog niet of die extra zetels er zouden komen. Wij hebben gedacht dat in formele zin netjes te moeten doen. Daarom is het anders dan in andere landen.

Dan kom ik op hetgeen de heer Koffeman heeft ingebracht. Wij hebben heel expliciet in de brief aan de Tweede Kamer geschreven dat wij van mening waren dat de zetel op basis van een restzetel zou moeten worden verdeeld. Je zou daarvoor minstens een zetel moeten hebben gehaald. Ik wijs erop dat de Kiesraad in zijn adviezen de keuze van het kabinet steeds heeft onderschreven. De Kiesraad heeft wel de suggestie gedaan om een verfijning aan te brengen door ook de partijen die bij de verkiezingen op 4 juni 2009 slechts 75% van de kiesdeler haalden, bij de restzetelverdeling te betrekken. Het kabinet vindt en vond het echter wenselijk -- zoals ook blijkt uit de brief van 6 april 2009 -- dat de extra zetel alleen kan toevallen aan partijen die bij de verkiezing van het Europees Parlement al minimaal één zetel hebben behaald. Zo is dat ook expliciet omschreven.

De regeling die de Kiesraad voorstelt, kan ertoe leiden dat de extra zetel wordt toegekend aan een partij die bij herberekening van de kiesdeler voor 26 zetels niet in aanmerking zou komen voor een zetel. Het kabinet is van mening dat partijen op eigen kracht een zetel moeten behalen en dat pas daarna bekeken wordt aan wie die extra zetel toekomt. Bovendien sluit de keuze van het kabinet aan bij de in de Kieswet opgenomen hoofdregel dat restzetels worden toegekend aan partijen die de hele kiesdeler hebben behaald en al minimaal één gewone zetel hebben gekregen. Dat is in de huidige Kieswet zo geregeld. Dat is de normale regeling. De 75%-regeling wordt alleen bij de verkiezing van de kleinste gemeenteraden in Nederland, met minder dan negentien leden, gehanteerd. Het betreft gemeenten met minder dan 20.000 inwoners. Daar worden restzetels toegekend aan partijen die 75% van de kiesdeler hebben behaald. Wij vonden dat

bij de verkiezing van het Europees Parlement, waarin 25 en straks 26 Nederlandse leden zitting hebben, de hoofdregel moest gelden en niet de uitzonderingsregeling die voor kleine gemeenten geldt.

De heer Koffeman (PvdD): Ik wijs erop dat in de brief van 6 april 2009 die overwegingen allemaal expliciet verzwegen zijn. Op het moment dat het kabinet die overwegingen maakt, heeft de Kamer er recht op om dat te weten en waarom het kabinet die overwegingen maakt. Dan pas kan de Kamer op een adequate manier besluiten of zij het advies overneemt of niet. In de brief van 6 april 2009 wordt heel nadrukkelijk gesteld dat de staatssecretaris het advies van de Kiesraad overneemt, terwijl zij de daarin genoemde verfijning niet meeneemt. Die verfijning wordt niet genoemd in de brief. Die kwestie is het belangrijkste. De Kamer wist niet dat de staatssecretaris die verfijning niet meegenomen had en kreeg het idee dat zij het advies van de Kiesraad onverkort had overgenomen. Als de Kamer dat wel had geweten, was zij zelf probleemeigenaar geworden: als je wat wilt, moet je een debat aanvragen. Als dat niet gebeurt, kun je je afvragen of de Kamer compleet is geïnformeerd.

Staatssecretaris Bijleveld-Schouten: Ik heb het niet expliciet verzwegen. Ik heb expliciet toegelicht wat de keuze van het kabinet is. Het ging ook niet om het belangrijkste advies van de Kiesraad. Daarover ging het ook in het debat in de Tweede Kamer met de fractie van de Partij voor de Dieren. Het is een suggestie van de Kiesraad. Die heb ik inderdaad niet overgenomen. Ik had dat in de brief kunnen vermelden. Ik heb in de brief juist heel expliciet de keuze toegelicht. Men moet zich ook realiseren wat normaliter de hoofdregel is. Ik heb die zo-even dan ook nog even toegelicht. Bij de restzetelverdeling moet een partij al een zetel hebben binnengesleept, behalve bij de kleine gemeenten. Wie zich dat realiseert, weet dus ook dat de situatie van 75% nooit aan de orde zal zijn in het voorstel van het kabinet. Dat is ook gesteund door de Kiesraad. De wijze van verdeling, op basis van de restzetel, vond de Kiesraad verstandig. Ik heb in de brief toegelicht waarom de keuze is gemaakt voor het voorliggende model. In de brief is niet toegelicht waarom het advies niet is overgenomen. Dat was misschien verstandiger geweest. Dan waren wij niet in deze discussie terechtgekomen. Wij zijn in deze discussie terechtgekomen omdat in de praktijk, na de wedstrijd, deze situatie zich voordeed. Dat ben ik eens met de heer Vliegthart. Ik had het debat over de spelregels voor de wedstrijd graag willen voeren vóór de verkiezingen.

De heer Koffeman (PvdD): Dat hadden wij allemaal graag gewild. Die mogelijkheid was groter geweest als de staatssecretaris de verfijning wel in de brief had genoemd. Maar goed, dat is een kwestie van discussie.

Ik ben het er niet mee eens dat de Kiesraad in alle gevallen de conclusies van de staatssecretaris heeft gedeeld. De staatssecretaris

zegt dit, maar dat is onjuist. Op 11 juni verkeerde het kabinet immers in de veronderstelling dat het politieke besluit reeds genomen was. Voorzitter Kummeling heeft gezegd dat het politieke besluit nog niet genomen was. Dat vond hij heel vervelend. Dat leidde volgens hem tot een pijnlijke situatie. Dat is de constatering van Kummeling.

Staatssecretaris Bijleveld-Schouten: Dit punt van de heer Koffeman is een ander punt dan dat over het advies van de Kiesraad over het voorliggende wetsvoorstel. Hij heeft het nu over de bepaling van de uitslag. Dat is een ander onderwerp.

Ik deel overigens de reactie van de voorzitter van de Kiesraad. Op dat moment verkeerde ik in de veronderstelling dat de Kamer de gemaakte spelregels niet had bestreden. Ik dacht toen dat ik op basis van de in de brief van 6 juni beschreven spelregels het wetsvoorstel zou voorbereiden. Dan zou de zetel toevallen aan de PVV, zoals bekend. Ik verkeerde in die veronderstelling omdat er niet op de brief was gereageerd. Ik heb echter nooit de stelling van Elzinga bestreden dat er altijd eerst formele wetgeving moet zijn op basis waarvan de zetel toegedeeld kan worden. Daarom sta ik hier immers. Dat punt heeft het kabinet nooit bestreden. Sterker nog, dat is de reden waarom ik de brief heb geschreven. Het doel was om vóór de verkiezingen over de brief te spreken, omdat er nog geen wetgeving was. Er kon dus nog niet over wetgeving gesproken worden. De Kamer heeft altijd het laatste woord omdat het om formele wetgeving gaat. Daarom kon het kabinet het niet doen zoals in andere Europese landen. Wij hebben immers formele wetgeving nodig om dit te regelen. Deze wet is gemaakt voor deze ene situatie. Die is nu ook aan de orde.

Ik wil nogmaals expliciet duidelijk maken dat ik de stelling van de staatsrechtsgeleerde Elzinga nooit heb bestreden. Daarover bestaat geen meningsverschil. Er is wetgeving nodig. De Kamers kunnen zich het recht voorbehouden over een wetsvoorstel een andere mening te hebben. Dat is evident. Dat is zo bij iedere vorm van wetgeving. Ik heb dat nooit bestreden.

Ik verwerp de suggestie dat dit het belangrijkste inhoudelijke voorstel is van de Kiesraad. Ik heb dat ook in de Tweede Kamer gezegd. Dat is niet zo. Het belangrijkste inhoudelijke voorstel van de Kiesraad is dat die de lijn van de restzetelverdeling steunt. Dat is het advies.

De vraag van de heer Vliegthart over de andere landen heb ik al beantwoord. Ik denk met hem dat er waarschijnlijk nooit een haan naar zou hebben gekraaid als de uitslag niet zo zou zijn geweest als nu het geval is. Dat moeten we ook onder ogen durven zien. In de Tweede Kamer heb ik dat ook naar voren gebracht. Je kunt van de uitslag vinden wat je vindt, maar de bevolking heeft zo gekozen. Van tevoren hadden we, weliswaar in een brief en nog niet formeel bij wet, duidelijk kenbaar gemaakt hoe we tot de verdeling van de 26ste zetel zouden overgaan. Daaraan moeten we ons dus ook houden.

Ik meen zo alle vragen te hebben beantwoord.

*N

De heer Vliegthart (SP): Voorzitter. Ik bedank de staatssecretaris voor haar heldere en duidelijke beantwoording. Zij heeft wel over mijn vraag gesproken, maar zij heeft deze niet helemaal beantwoord. Ik zou van haar graag, als "lessons learned", een korte beschouwing horen over de wijze waarop we dit in het vervolg zouden kunnen aanpakken. Haar argumentatie heeft zij ook in de Tweede Kamer gegeven: zij zou allerlei modaliteiten moeten invoeren om hiervoor van tevoren een wetsvoorstel in te voeren. Die argumentatie begrijp ik, maar wat leert zij hieruit, gegeven het feit dat er zoveel ophef over is geweest? Wat neemt zij mee voor een volgende keer? Is zo'n modaliteitenafweging voor een volgende keer wel een serieuze optie of houdt de staatssecretaris voet bij stuk en vindt zij de argumenten die zij zojuist heeft gegeven zo overtuigend dat ze blijven staan, ook in het licht van wat wij de afgelopen tijd hebben meegemaakt? Voor het verdere ben ik volledig tevreden met de beantwoording van de staatssecretaris.

*N

Staatssecretaris Bijleveld-Schouten: Voorzitter. Ik heb natuurlijk wel nagedacht over de wijze waarop we hiernaar zouden moeten kijken. Wij verkeren nu in een unieke situatie omdat wij de zetel tussentijds moeten verdelen; daar gaat het nu om. Als een zetel na een normale verkiezingsdatum moet worden verdeeld, is er geen sprake van zo'n situatie. De kiesdeler wordt dan gewoon bepaald door de 26, 27 of 28 zetels die er uiteindelijk zijn. Wij komen dan niet in deze situatie terecht en doen alles op basis van de bestaande Kieswet. Ik heb gedacht dat deze situatie niet zo vaak zal voorkomen. Daarvan ga ik dus ook maar uit. Ik ga ervan uit dat we het met de normale wetgeving voor verkiezingen kunnen doen. Daarbij geldt de hoofdregel van de restzetelverdeling.

Wij konden dit natuurlijk niet voorspellen. Juist omdat de ophef achteraf is ontstaan, terwijl ik die van tevoren had willen voorkomen, was het misschien wel handig geweest om met elkaar over die modaliteiten te spreken, maar zo'n afweging moet je altijd op het moment zelf maken. Het is zeker iets om te overwegen. Ik denk dat we in de praktijk niet in zo'n situatie zullen terechtkomen, maar je weet het nooit.

De heer Vliegthart (SP): Ik stel vast dat het gekozen Tweede Kamerlid dit de komende jaren in haar achterhoofd meeneemt. Dat is dan de winst van het debat dat we vandaag hebben gevoerd.

Staatssecretaris Bijleveld-Schouten: Zo is het.

De beraadslaging wordt gesloten.

Het wetsvoorstel wordt zonder stemming aangenomen.

De voorzitter: Het aanwezige lid van de PvdD wordt conform artikel 121 van het Reglement van Orde aantekening verleend dat hij geacht wil worden zich niet met het wetsvoorstel te hebben kunnen verenigen.

**

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

Voorzitter: Holdijk

*B

!Onderwijsachterstandenbeleid!

Aan de orde is de voortzetting van de behandeling van:

- het wetsvoorstel Wijziging van de Wet kinderopvang, de Wet op het onderwijstoezicht, de Wet op het primair onderwijs en enkele andere wetten in verband met wijzigingen in het onderwijsachterstandenbeleid (31989).

De voorzitter: Ik heet de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van harte welkom in deze Kamer.

**

De beraadslaging wordt hervat.

*N

Minister Rouvoet: Voorzitter. In ieder geval wil ik een poging doen om antwoord te geven op de vragen die door de leden gesteld zijn. Mede gelet op de inbrengen van de verschillende fracties zal ik afzien van een uitvoerige toelichting op het wetsvoorstel. Het is ook niet gebruikelijk in uw Kamer om heel uitvoerig in te gaan op de brede voorgeschiedenis.

Wel denk ik dat het van belang is om de drie hoofddoelen van het wetsvoorstel nog even kort aan te geven. Die bieden namelijk het perspectief en het kader voor de behandeling van een flink aantal vragen die door uw Kamer gesteld zijn.

Kort en goed komt het erop neer dat wij met dit wetsvoorstel de kwaliteit van de voorschoolse voorzieningen willen verbeteren en garanderen. Jonge kinderen moet immers de stimulansen krijgen die zij op die leeftijd nodig hebben. Ik leen toch maar weer eventjes het motto van het beleidsprogramma van mijn collega, de minister voor Jeugd en Gezin: alle kansen voor alle kinderen. Dat geldt ook hierbij, dus passen wij dat ook graag in dit verband toe. Dit geldt zeker in dit kader voor de kinderen tussen 2 en 6 jaar, over wie wij het hier vandaag met elkaar hebben. Dat betreft een cruciale levensfase waarin kinderen ontzettend veel kunnen leren in de niet-didactische betekenis. Straks kom ik hierop terug. Ik doel op leren wat die kinderen nodig hebben om in het leven te kunnen staan. Daarmee krijgen zij daarvoor een basis.

Laat ik meteen zeggen dat dit natuurlijk altijd thuis begint, dus in de thuisomgeving. Daar krijgen de kinderen bagage mee; daar begint ook al het leren in de niet-didactische betekenis van het woord; daarbij nemen zij wel allerlei dingen tot zich en maken zij zich dingen eigen. Als kinderen in de thuisomgeving al voldoende gestimuleerd worden om spelend te leren in de richting van het "schoolse leren", om het zo maar even uit elkaar te halen, en zij worden door hun ouders naar een voorschoolse voorziening gebracht, is het van belang dat de ouders ook daar kunnen rekenen op kwaliteit die aansluit bij wat thuis gebeurt, of dat nu een peuterspeelzaal is of een kinderdagverblijf.

Groeien jonge kinderen echter om welke reden of oorzaak ook op in een omgeving die weinig stimulerend is, bijvoorbeeld als het gaat om de taalontwikkeling, dan verdient het kind een omgeving waarin dat a. gesignaleerd kan worden en b. waarin het zich al spelend kan ontwikkelen via de talenten die het in zich heeft. Op gelijk niveau kunnen die kinderen net als andere kinderen zich dat spelend leren eigen maken op weg naar de basisschool en het echte schoolse leren.

Dat is het gebied waarop en de context waarin het onderhavige wetsvoorstel zich beweegt. Wat willen wij concreet bereiken? Ik stip de doelen even aan; de Kamer heeft de doelen tot zich kunnen nemen en heeft daarover ook gesproken. De meeste leden onderschrijven de doelen ook van harte. Zo willen wij een gegarandeerde basiskwaliteit voor alle kinderen die een peuterspeelzaal bezoeken. Dit is het eerste doel van het wetsvoorstel. Dat leidt overigens ook weer tot betere samenwerking tussen peuterspeelzalen en kinderdagverblijven.

Het tweede doel van het wetsvoorstel is dat zowel de ouders als de kinderen kunnen rekenen op kwalitatief hoogwaardige voor- en vroegschoolse educatie (vve). Hiermee loop ik een beetje vooruit op de beantwoording van de vragen die door enkele Kamerleden gesteld zijn. Straks ga ik daar nog iets preciezer op in. Ik beschouw vve niet zozeer als een programma dat zich richt op de kinderen om dingen te leren als wel een programma dat zich richt op de leiders en leidsters in de voorzieningen om kinderen te helpen, taalachterstanden weg te werken voordat zij naar school gaan. Vve ziet dus vooral op de leiders en leidsters in de peuterspeelzalen en kinderdagverblijven. Vve helpt hen om op een gestructureerde wijze, met tips en voorbeelden, de ontwikkeling van kinderen tijdens het spelen te stimuleren. Dat is dus wat in die voorzieningen gebeurt, of het nu kinderopvang betreft of peuterspeelzaal. Kortom, het gaat om kwalitatief hoogwaardige voor- en vroegschoolse educatie als tweede doel van dit wetsvoorstel.

Het derde doel is dat er een dekkend vve-aanbod komt, waarmee alle kinderen worden bereikt die dat nodig hebben. Ik heb het over het aanbod. Straks gaan we nog in op het daadwerkelijk bereiken en hoe dat zich verhoudt tot de verbinding met wat er daarna in de vroegschoolse educatie op de basisschool gebeurt.

Ik noteer met erkentelijkheid dat eigenlijk alle woordvoerders met uitzondering van mevrouw

Dupuis de effectiviteit en het belang van vve zonder al te veel omwegen hebben onderstreept. Ik doe dat met hen. Wel begrijp ik de vragen van mevrouw Dupuis dat we moeten weten dat iets wat wordt aangeboden, ook werkt. Het is misschien goed om er ook hier op te wijzen dat we het niet aan een gestructureerd programma dat bewezen effectief is, gaan onderwerpen. Dat wil zij ook niet, dacht ik. Als wij dat wel doen, stellen wij al bijna didactische programma's op. Ik begreep juist uit de inbreng van mevrouw Dupuis dat zij dat niet wil. Ik wil dat ook niet. We zitten dus niet in de sfeer van didactische programma's. Dat neemt niet weg dat er in de vve al allerlei programma's worden gebruikt die bewezen effectief zijn. De heer De Boer heeft nog een vraag gesteld over de resultaten van het Nederlands Jeugdinstituut. Dat was ongeveer de laatste vraag in zijn inbreng. De commissie van het Nederlands Jeugdinstituut, die de vve-programma's op effectiviteit onderzoekt, is al een aantal jaren op dat terrein actief. Programmaontwikkelaars kunnen hun programma's op eigen initiatief door de commissie van het NJI laten onderzoeken. Diverse programma's zijn beoordeeld als effectief. Ik noem er drie. Zij zijn wellicht bij u bekend: Piramide, Kaleidoscoop, Puk & Ko. Voor de geïnteresseerden onder u meld ik dat er onlangs op een mooi congres een prachtige video met Puk de handpop is vertoond. Dat is een van de bewezen effectieve methoden. Daarover is dus al veel goeds te zeggen. Ik zeg wel tegen mevrouw Dupuis dat zij op zichzelf een punt heeft dat je het niet aan het einde van de vve of aan het begin van de school toetst. Zij verwees naar een aantal deskundigen die het hadden over toetsen die desastreus zijn. Ik ben het met haar eens. Dat is ook de reden waarom ik mij in allerlei debatten in de Tweede Kamer verzette tegen de pleidooien van met name de VVD-fractie om een peutertoets te introduceren. Ik ben daar zeer op tegen. Zij is dat ook, begrijp ik van haar. Daarover zijn we het dus in ieder geval eens.

Wel moet je kijken naar de overgang naar groep 3 en naar de doorlopende lijn: groep 7, groep 8. Vve betoont zich namelijk in de mate waarin kinderen later die doorlopende leerlijn op de basisschool probleemloos blijken te kunnen oppakken. Als wij het met elkaar erover eens zijn dat we niet toe moeten naar een systeem waarin we bij wijze van spreken aan het einde van de kinderopvang en bij de overgang naar de basisschool een soort vve-resultaatstoets hebben, denk ik dat we al een heel eind zijn. Ik zou daar met mevrouw Dupuis zeer tegen zijn; wat mij betreft komt er ook geen peutertoets. Verder blijven we natuurlijk wel werken aan de effectiviteit van de vve-programma's. Ik heb er al een paar genoemd die bewezen effectief zijn.

Mevrouw Dupuis legde de verbinding met de taalomgeving thuis. Dat begrijp ik goed. Ik denk dat zij er volstrekt gelijk in heeft dat zij erop wijst dat de kansen op succes toenemen als de omgeving thuis daaraan meewerkt. Misschien mag ik het zo wat huiselijk samenvatten. Mevrouw Dupuis gaf ook aan dat het probleem van ouders die weigeren om thuis Nederlands te spreken, met dit wetsvoorstel

niet wordt opgelost. Daarin heeft zij gelijk. De vraag is of dat oplosbaar is. Mevrouw Dupuis zei dat het mooi zou zijn als we creatieve oplossingen konden bedenken om ouders zo ver te krijgen. Ook wees zij erop dat je op dit terrein snel riskeert, achter de voordeur te komen op een manier die niet goed meer te legitimeren is. Ik zie dat probleem. Anders dan zij ben ik minder enthousiast over het idee van korten op de bijstand om Nederlands te laten leren. Dit wetsvoorstel ziet inderdaad niet op de taalbeheersing en de inburgering van ouders. Het probleem van de positie van de ouders wordt dus met dit wetsvoorstel niet opgelost. Wel is het waar dat de kansen voor de kinderen om wie het gaat om de doorlopende leerlijn op te pakken en om niet met een achterstand aan het basisonderwijs te beginnen, toenemen als er thuis iets gebeurt en ouders daarin mee willen komen. We kunnen inspanningen blijven leveren voor de kinderen van die ouders; noem ze om wat voor een reden dan ook onwillige ouders. Zo kunnen we inspanningen leveren zodat zij wel degelijk Nederlands leren. In dat opzicht vond ik dat de heer Ten Hoeve wel heel erg aan de andere kant van het bootje ging hangen door op de mogelijkheden van het thuis Berbers blijven spreken te wijzen. Misschien was dat echter voor hem vooral een inleiding, om daarna op de positie van het Fries terug te kunnen komen. Op dat punt verschil ik dus ook met hem wat van mening. Het is namelijk wel degelijk van belang dat ouders in Nederland de Nederlandse taal machtig worden. Dat is ook in het belang van hun kinderen. Ik zie aan de non-verbale communicatie van de heer Ten Hoeve dat wij het op dit punt eens zijn.

Als ouders echt onwillig zijn, dan is dat een probleem. Daarin heeft mevrouw Dupuis gelijk. Dat verkleint namelijk de kansen van de kinderen om te beginnen aan de basisschool zonder taalachterstand in het Nederlands. Dan is vve dus nóg belangrijker. Als deze kinderen in een peuterspeelzaal of in een instelling voor kinderopvang komen, wordt dit ontdekt. Op dat moment kunnen we ze op hetzelfde niveau brengen als andere kinderen, die spelenderwijs thuis dit niveau bereiken. Er is daarbij sprake van wat ik toch maar een "educatief element" noem. Zo afschuwelijk is die term toch ook weer niet als je daarin niet een didactisch element onderkent. Wat ouders met hun kinderen doen, gebeurt dan in de peuterspeelzalen en de instellingen voor kinderopvang door de leidsters. Zij voorkomen spelenderwijs dat er een taalachterstand ontstaat.

Mevrouw Dupuis zal het mij niet kwalijk nemen dat ik de discussie over het wel of niet treffen van sancties in de sfeer van de bijstand nu niet in den brede wil voeren. Ik bedoel dit niet flauw, maar in het voorliggende wetsvoorstel wordt daarover niets geregeld. Het standpunt van de regering daarover is echter bekend; wij zien daarin niet veel. Hetzelfde geldt overigens voor beloningen. Het zou heel normaal moeten zijn dat ouders hun kinderen begeleiden op weg naar de basisschool, en dat zij ervoor zorgen dat de kinderen een Nederlandstalige omgeving hebben.

Ook op dat punt moeten wij dus mijns inziens de weg van de beloningen niet opgaan.

Ik kom op een element in de bijdrage van mevrouw Dupuis waarmee ik het zeer eens ben. Het blijft van belang om de ouders zo veel mogelijk te betrekken bij wat er in de peuterspeelzaal en de kinderopvang gebeurt. Ouderbetrokkenheid is ook hier van belang. Er zijn al veel programma's op dit punt. Ik noemde die van het NJi al. Ouders worden daarin betrokken. Er zijn bijvoorbeeld cd's beschikbaar waarop liedjes staan die ouders thuis met hun kinderen kunnen zingen. Verder wordt het voorlezen gestimuleerd. Ook de ouderavonden zijn van belang. Ik denk dat wij het erover eens zijn dat het van belang is om ook de ouders die niet het Nederlands als eerste taal spreken, voortdurend te betrekken bij de vve.

Ik ben ingegaan op enkele algemene punten die naar voren zijn gekomen. Ik wil verder nog iets zeggen over een aantal blokjes; ik hoop dat de voorzitter mij het gebruik van dit woord vergeeft. Het eerste blokje gaat over een paar vragen over de financiën en de financiering. In de tweede plaats zal ik ingaan op de regierol van gemeenten en de doorzettingsmacht. In de derde plaats spreek ik over toezicht en kwaliteit. Ik kom apart terug op de Friese taal. Ten slotte zal ik spreken over enkele overige punten die niet of moeilijk in de overige blokjes passen.

Mevrouw Linthorst heeft gevraagd of kwalitatief goede vve-voorzieningen in elke gemeente tot de basisvoorzieningen zouden moeten worden gerekend. Zij vroeg ook of dat niet zou betekenen dat wij gelijke financiële randvoorwaarden voor beide typen vve-voorzieningen zouden moeten laten gelden. Ziet de regering daarbij een rol voor zichzelf? Het laatste is uiteraard het geval. De regering doet dat ook. Wij stellen in ieder geval een aantal gelijke voorwaarden, waardoor wij de kwaliteit op hetzelfde niveau tillen. Zeker vanuit de invalshoek van de vve is dat van betekenis. Ik ben het met mevrouw Linthorst eens als zij stelt dat er in elke gemeente goede voorzieningen voor de vve aanwezig horen te zijn. Dat geldt voor zowel de voor- als de vroegschoolse educatie. Precies dat is een van de redenen waarom wij dit wetsvoorstel hebben ingediend. De gemeenten moeten ervoor zorg dragen dat er voldoende aanbod is dat ook nog voldoet aan de gestelde kwaliteitseisen. Die eisen trekken wij hiermee uiteraard zo veel mogelijk gelijk. Gelet op de wettelijke regimes die wij eerder hebben vastgesteld, is het echter aan de gemeenten om op lokaal niveau te bepalen hoe het er uitziet, hoe de spreiding is, en dat er voldoende aanbod is. De gemeenten moeten bepalen wat zij het meest passend vinden. Dat kan een kinderdagverblijf zijn, maar ook een peuterspeelzaal of een meer geïntegreerde vorm. Ik heb in de stukken uiteengezet dat er al allerlei vormen van integratie, toenadering en harmonisatie bestaan. De gemeenten zijn daarin vrij. Zij moeten er wel voor zorgen dat er voldoende aanbod is van de beide vve-vormen.

Volgens mij is er dus een rol voor de rijksoverheid bij het garanderen van de

toegankelijkheid van de voorschoolse educatie. Daarover gaat het onder andere in dit wetsvoorstel. Daarvoor is dus ook een regeling opgenomen. Het peuterspeelzaalwerk zelf blijft echter, ook wat mij betreft, de verantwoordelijkheid van de gemeenten. Wij hebben wel de afspraak gemaakt met de VNG dat men daar de gemeenten zal stimuleren om de ouderbijdrage zo laag mogelijk te houden. Ik kom daarop strak terug als ik spreek over de financiën.

Voorzitter, ik zie mevrouw Linthorst aan de interruptiemicrofoon staan. Misschien mag ik voordat zij haar vraag stelt nog concreet ingaan op de eerder door haar gestelde vraag. Het gaat weliswaar om twee regelingen met een verschillende ontstaansgeschiedenis, zo stelde zij, maar zou je die qua financieel regime toch niet gelijk moeten stellen? Ik hecht eraan om er nog eens op te wijzen dat er niet alleen een verschillende ontstaansgeschiedenis is. Bij de kinderopvang is er namelijk een apart doel gesteld: het belang van de arbeidsparticipatie. Vanuit de rijksoverheid werd dit als een belangrijk, relevant doel gezien, dat rechtvaardigt om er een specifieke financiële regeling, namelijk een kinderopvangtoeslag, voor in het leven te roepen. Dat belang van de arbeidsparticipatie is dus de reden geweest voor de kinderopvangtoeslag. Dat geldt echter niet binnen het peuterspeelzaalwerk. Wij bekommeren ons wel om de kwaliteit van de vve, en nu ook om de kwaliteit van de peuterspeelzaal in het algemeen; daarvoor stellen wij basiskwaliteitseisen. De legitimatie van de verschillende financiële regimes ligt in het feit dat de kinderopvangtoeslag specifiek in het leven is geroepen met het oog op het bevorderen en faciliteren van de arbeidsparticipatie van met name vrouwen.

Mevrouw Linthorst (PvdA): Dat de toeslag bedoeld is voor het verhogen van de arbeidsparticipatie is ons bekend. Wij hebben er zelfs bij de behandeling van het desbetreffende wetsvoorstel voor gepleit om de toeslag te koppelen aan het aantal gewerkte uren. Dat is tot nu toe niet gelukt. In dit wetsvoorstel staat onder andere dat ouders van kinderen voor wie geïndiceerd is dat zij naar de vve toe zouden moeten, een toeslag krijgen als gingen zij naar een kinderdagverblijf. Dit is dus niet gekoppeld aan de arbeidsparticipatie van de ouders, maar het is een stimulans om die kinderen toch in de vve te krijgen. Mij baart het zorgen dat ouders van wie de kinderen niet geïndiceerd zijn, kinderen voor wie het juist van belang zou zijn als zij samen met kinderen met een achterstand dan wel een dreigende achterstand in de peuterspeelzaal meedoen, de toeslag niet krijgen. Je zou daardoor het effect kunnen krijgen dat met name de ouders die de weg beter weten hun kind naar een kinderdagverblijf brengen omdat daarvoor wel een toeslag geldt. Daardoor worden de peuterspeelzalen met vve uitgehold en blijven daar alleen nog kansarme kinderen over. Dat kan toch niet de bedoeling zijn?

Minister Rouvoet: Nee. Daarom heb ik ook verwezen naar de verschillende financiële regimes. Kinderdagverblijven staan echt open in het kader van werkende ouders. Meer specifiek met het oog op de bijdrage en de financiële situatie bij de peuterspeelzalen is in dit wetsvoorstel geregeld dat ouders die niet beiden werken, voor wie het dus niet in het kader van de arbeidsparticipatie is en die hun kind naar de peuterspeelzaal brengen, in ieder geval geen hogere bijdrage betalen dan zij betaald zouden hebben indien zij de maximale kinderopvangtoeslag zouden hebben gekregen. Die krijgen zij niet; die krijgt men alleen bij de kinderopvangverblijven. De bijdrage wordt echter vastgesteld op het maximale bedrag dat zij zouden moeten betalen indien zij de voor hun situatie, gelet op het inkomen, maximale kinderopvangtoeslag zouden hebben gekregen.

Mevrouw Linthorst (PvdA): Dat is geen antwoord op de vraag. Dit is namelijk exact de situatie die ik zonet schetste. Dit geldt echter niet voor ouders van wie de kinderen niet voor vve zijn geïndiceerd. Die zouden dus kunnen besluiten om een andere plek te zoeken voor hun kind, waarvoor zij wel een toeslag krijgen. De kinderopvangtoeslag is namelijk nog niet gekoppeld aan het aantal gewerkte uren. Het zou jammer zijn als de peuterspeelzalen, die toch een heel diverse populatie hebben, een homogene, kansarme populatie zouden krijgen om deze financiële reden.

Minister Rouvoet: Op het punt van de homogeniteit van de peuterspeelzaalpopulatie kom ik straks nog even terug in het kader van de vragen die mevrouw Linthorst heeft gesteld rond segregatie. Ik zou wel de indruk willen wegnemen dat ouders naar believen kunnen kiezen tussen de peuterspeelzaal en de kinderopvang. Dat hangt namelijk samen met de vraag of je in aanmerking komt voor kinderopvangtoeslag en je je kind dus om die reden naar een kinderopvangverblijf kunt brengen. Ik ben best bereid om hierop in tweede termijn iets preciezer terug te komen.

Mevrouw Linthorst (PvdA): Ik help de minister graag uit de droom. Alle ouders, ook hoog opgeleide, veel verdienende ouders met een huisvrouw thuis, om het zo maar even te zeggen, komen in aanmerking voor de kinderopvangtoeslag. Die is nog niet gekoppeld aan het aantal gewerkte uren. Een ouder is dus volkomen vrij om zijn kind naar de peuterspeelzaal dan wel naar een kinderdagverblijf te brengen.

Minister Rouvoet: Ik betoog het omgekeerde. Daarom was het inderdaad geen volledig antwoord op de vraag van mevrouw Linthorst. Ik probeerde juist een aanvulling te geven op haar argumenten. Als ik het goed reproduceer, zei zij dat ouders naar believen kunnen kiezen en dat de slimme kiezen voor de kinderopvang, omdat zij daarvoor een kinderopvangtoeslag krijgen. Die krijg je echter alleen als je gebruikmaakt van opvang in het kader van arbeidsparticipatie.

Mevrouw Linthorst (PvdA): Dat is onjuist.

Minister Rouvoet: In aanvulling op wat ik zo-even zei over de achterliggende gedachte: in het wetsvoorstel is geregeld dat de ouders van alle kinderen die, al dan niet geïndiceerd, aan vve deelnemen, de laagste ouderbijdrage betalen. Dat is in feite waar mevrouw Linthorst haar vertrekpunt zocht.

Onder andere de heer Ten Hoeve heeft vragen gesteld over de kosten. Hij wil weten of er garanties zijn dat de gemeenten het geld besteden zoals in de stukken wordt uiteengezet. Het is in principe mogelijk dat gemeenten kijken naar al hun kosten en dan bezuinigingen doorvoeren op het peuterspeelzaalwerk. Mevrouw Goyert wil in dit kader weten hoe het precies zit met de 35 mln. Die vraag zal ik meteen meenemen. In de stukken is sprake van 100 mln. Dit is vve-geld en is daarvoor geoormerkt. In de loop der jaren heeft dit zich ontwikkeld tot het huidige hoge bedrag. De 35 mln. betreft niet-geoormerkt geld dat naar de gemeenten gaat voor de kwaliteit van de peuterspeelzalen. Het ene bedrag is dus vve-geld en het andere betreft de kwaliteit van de peuterspeelzalen. Dat laatste bedrag is niet geoormerkt. De lokale democratie moet erop toezien dat dit geld goed wordt besteed, namelijk aan de kwaliteit van het peuterspeelzaalwerk. Dat is haar verantwoordelijkheid. Het gaat dan om de groepsgrootte, leidsters, beroepskrachten naast vrijwilligers. Daarvoor is die 35 mln. bestemd. We hebben aangegeven dat we de besteding van dit geld goed zullen monitoren. Mocht er aanleiding voor zijn, dan zullen we opnieuw met de VNG in gesprek gaan. Met de VNG is afgesproken dat zij de gemeenten zal stimuleren om de bestaande middelen voor peuterspeelzaalwerk voor die doelgroep beschikbaar te houden. Gemeenten zijn en blijven immers verantwoordelijk voor de financiële toegankelijkheid van het peuterspeelzaalwerk.

De heer De Boer heeft een vraag gesteld over de garantie dat de budgetten die voor 2011 beschikbaar zijn, intact blijven. Hij doelde specifiek op de vve. Garanties zijn moeilijk te geven, zeker voor een demissionair minister. Het betreft echter wel structurele bedragen. Dat kan ik in ieder geval aangeven en dat is ook ongeveer zo ver als mijn polsstok reikt. Voor dit kabinet zijn het structurele bedragen die naar de gemeenten gaan, ook voor vve. We vertrekken bij de 100 mln. maar dat bedrag is ondertussen opgelopen tot 261 mln., zeg ik uit mijn hoofd. Dat zijn structurele bedragen. Mocht een volgend kabinet om wat voor reden dan ook willen bezuinigen op die budgetten, dan zal de taak van de gemeenten naar alle waarschijnlijkheid beperkt moeten worden. Daar ga ik echter niet over. Wat ons betreft zijn het structurele bedragen waarop niet bezuinigd of gekort moet worden, gelet op het belang van het in stand houden van die vve.

Mevrouw Goyert (CDA): Ik wil nog even op het geld ingaan. Ik begrijp wel dat de gemeenteraad erop moet toezien. Natuurlijk. Het gaat echter om grote bedragen, die zo worden overgemaakt. Als een

gemeente aankondigt te moeten bezuinigen en daarom de peuterspeelzaal sluit, hoe gaat het dan? Ze hebben dan immers wel geld gekregen om de kwaliteit van die peuterspeelzaal te verbeteren.

Minister Rouvoet: Gemeenten zijn nu al gehouden tot voldoende aanbod, ook van peuterspeelzaalwerk. Het is echter wel een gemeentelijke bevoegdheid. Dat is de reden dat we gezegd hebben dat het geld dat we ervoor beschikbaar stellen, die 35 mln., gebaseerd is op met name de gewichtenregeling. Mevrouw Goyert weet dan waarover ik het heb: het bouwt op. We vinden dat dit voldoende moet zijn. Via de verdeelsleutel komt het bij de gemeenten terecht. Het blijft echter een verantwoordelijkheid van de gemeenten om het geld daadwerkelijk eraan te besteden. Omdat we het belang van voldoende peuterspeelzaalwerk van voldoende kwaliteit met elkaar onderschrijven, ook in relatie tot de vve die er wordt aangeboden, hebben wij wel met de VNG goede afspraken gemaakt om te monitoren. Als we menen dat er echt dingen fout gaan, moeten we met elkaar om de tafel gaan zitten.

Voor de volledigheid wijs ik erop dat de Financiële-verhoudingswet natuurlijk bepaalt dat het geld dat aan gemeenten ter beschikking wordt gesteld in verhouding moet staan tot de taak die zij moeten uitvoeren. Mocht er in de toekomst door een kabinet van welke samenstelling dan ook worden besloten tot andere, lagere budgetten voor de vve, dan zal dit gepaard moeten gaan met een bespreking van de taken die gemeenten daarmee moeten uitvoeren.

Mevrouw Goyert heeft vragen gesteld over de regierol en de doorzettingmacht van gemeenten. Ik heb het debat over doorzettingmacht ook in ander verband en met de pet op van de minister voor Jeugd en Gezin gevoerd, bijvoorbeeld in verband met de Centra voor Jeugd en Gezin en de zorg- en adviesteams. Het woord "doorzettingmacht" is inmiddels ingeburgerd, maar ik merk wel dat het zeer verschillend wordt ingevuld. Het klinkt alsof een partij de mogelijkheid heeft om haar zin door te zetten als het overleg niet het gewenste resultaat heeft opgeleverd. Die bijklank wil ik graag aan dit begrip ontnemen. Dit is ook terug te vinden in de nadere toelichting. Doorzettingmacht betekent niet dat de gemeente, wanneer zij er niet in slaagt om met de lokale partijen tot overeenstemming te komen, kan zeggen: en toch gaan wij het doen. Niet voor niets is tijdens de schriftelijke voorbereiding de nadruk op het belang van draagvlak gelegd. Het maakt nogal wat uit of een gemeente met een kleine school, een eenpitter, niet tot overeenstemming kan komen of dat dit niet lukt met een schoolbestuur dat 75% van de scholen vertegenwoordigt. Bij één dwarsligger, vergeef mij de uitdrukking, kan de gemeente zeggen: met het oog op het belang van een sluitende vve-benadering om de kinderen te geven waar zij recht op en belang bij hebben, gaan wij er toch mee door. Bij een schoolbestuur dat 75% van de scholen onder beheer heeft, kun je niet zeggen dat er voldoende draagvlak is en dat de gemeente met

haar doorzettingmacht dat bestuur kan overrulen. Vandaar dat in de stukken de nadruk op het benodigde draagvlak wordt gelegd.

Mevrouw Goyert vroeg zich af of doorzettingmacht nog wel nodig is nu inmiddels 80% meewerkt, voorheen was dit 62%. Ik weet zeker dat die doorzettingmacht nodig blijft. Wij willen dat er goede afspraken worden gemaakt tussen de instanties die zijn betrokken bij de ontwikkeling van zeer jonge kinderen. Wij willen in de gaten kunnen houden dat er geen kinderen tussen wal en schip terechtkomen. Ik bedoel daarmee niet dat wij die kinderen moeten kunnen beetpakken om ergens te plaatsen. Ik kom straks terug op de vraag van de heer De Boer over de keuzevrijheid van ouders. In de stukken is de casus geschetst van één organisatie voor jeugdgezondheid die of één kinderdagverblijf dat zich aan de afspraken onttrekt. Dan kan een consultatiebureau erop wijzen dat het gaat om een kind met grote risico's op taalachterstand, waardoor de kans dat het mee kan komen op de basisschool kleiner wordt en daarmee op voorhand de kansen op meedoen in de samenleving worden verkleind, maar als een kinderdagverblijf desondanks niet wil terugkoppelen of ouders zich melden, dan ontstaat er een gat. Dat willen wij niet. Wij willen niet een zodanig sluitende aanpak dat wij alle kinderen kunnen beetpakken, maar wel dat alle kinderen de kans krijgen. Wij moeten geen kans onbenut laten om ouders te overtuigen van het belang om hun kind niet met die achterstand op te zadelen. In zo'n situatie -- dan heb je het wel over een ultiem instrument -- moet de gemeente kunnen zeggen dat ook de laatste partij zich aan die afspraken moet houden. Deze discussie hebben wij ook gehad bij de Centra voor Jeugd en Gezin. Het verschil is alleen dat het daarbij ging om partijen die niet eens onder de gemeentelijke verantwoordelijkheid vielen, zoals de Bureaus Jeugdzorg. In dit geval gaat het om instanties die allemaal een rol op gemeentelijk niveau spelen.

Dit is ook het antwoord op de vraag van de heer De Boer of het voor de hand ligt om gemeenten hiermee te belasten. Het punt is niet dat de gemeente per definitie onafhankelijk is, maar wel dat zij de enige instantie is die de regie kan voeren over de breedte van alle voorzieningen voor jonge kinderen. Die rol kun je niet neerleggen bij een peuterspeelzaal, bij een consultatiebureau of bij een basisschool, nog los van de belasting die dat met zich brengt. De enige instantie die het overzicht heeft en die de regierol kan vervullen, is de gemeente omdat zij verantwoordelijk is voor al die domeinen waarop professionals zich met jonge kinderen bezighouden.

Mevrouw Goyert (CDA): Misschien heb ik het niet scherp genoeg gesteld, maar ik doel op de vroegschoolse opvang. Wat u nu zegt, begrijp ik. De gemeente zit er dichterbij en heeft onderwijsoverleg, dus daar komt het allemaal wel goed. Maar als een school heel bewust kiest voor bepaalde leerstof in de vroegschoolse opvang en de gemeente het daar niet mee eens is, dan is dat de

verantwoordelijkheid van die school en niet van de gemeente. Daar gaat het mij iets te ver.

Minister Rouvoet: Mij ook. Ik vind dat ook. Dat punt is niet in het geding. Daarom heb ik in de schriftelijke beantwoording benadrukt waar die afspraken, die wel verplicht tot stand moeten komen, wel en geen betrekking op mogen hebben. Ze hebben wel betrekking op de resultaten die bereikt worden -- wij doen dat op andere terreinen ook -- maar de manier waarop dat gebeurt, de inhoud, blijft erbuiten. Bij vroegschoolse educatie -- terecht maakt u dat onderscheid -- is voluit sprake van onderwijs. Daar zijn wij het over eens. Maar zodra die afspraken erover gaan dat een school een bepaald programma of bepaalde methode moet gebruiken, dan is dat vergelijkbaar met de situatie waarin een gemeente aan een school zou voorstellen wat die in groep 5, 6 of 7 moet doen aan lesprogramma's. Dat doen wij niet, want dan zit je bij de inhoud, bij artikel 23. Je maakt wel afspraken met elkaar over waar een en ander toe moet leiden, bijvoorbeeld over een percentage kinderen dat van niveau E naar niveau D stijgt of over het gegeven dat de minimale woordenschat van de kinderen 80% moet bedragen.

Vergelijkt u het met discussies die wij hier hebben gevoerd over de referentieniveaus. Overigens ben ik de Eerste Kamer er nog steeds erkentelijk voor dat het wetsvoorstel daarover zonder debat bij hamerslag is aanvaard. Het gaat niet over de inhoud van de programma's, maar als wij willen dat het aantal ook inhoudelijk zwakke en zeer zwakke scholen afneemt, dan gaan wij wel een paar afspraken maken over wat moet worden bereikt, over de resultaten. Dat is hier ook aan de orde. Dat geldt alleen voor de vroegschoolse educatie. Terecht stipte u dat punt aan. Daarom willen wij niet een soort deugdelijkheidsen op dit terrein hebben, maar wel met elkaar afspraken maken over de resultaten. De gemeente blijft dus buiten het domein van artikel 23 en het voorschrijven aan scholen op welke manier ze de vroegschoolse educatie moeten inrichten. U zult van mij willen aannemen dat ik daar net zo kritisch over ben als uzelf. Dat gaat ook mij duidelijk over de grens. Dat zeg ik mede tegen de heer De Boer, die daar een aantal opmerkingen over gemaakt heeft. Schoolbesturen blijven volledig vrij om te bepalen op welke manier ze de resultaten willen bereiken. Het komt erop neer dat je er langs die weg gezamenlijk de schouders onder zet, ieder in zijn eigen verantwoordelijkheid om kinderen zo goed mogelijk voor te bereiden op groep 3, want op de aansluiting daarmee is de vroegschoolse educatie gericht.

Mevrouw Goyert (CDA): Als die resultaten niet goed zijn, wat gebeurt er dan in de praktijk?

Minister Rouvoet: Als afspraken met alle partijen gemaakt zijn, ook over wat er vanuit de voorschoolse educatie naar de basisschool gebeurt, en als na verloop van tijd blijkt dat deze niet tot uitdrukking komen in de afgesproken resultaten, al zal daar tijd overheen gaan, dan kan ik mij goed

voorstellen dat je met elkaar om de tafel gaat zitten en gaat overleggen over de volgende vragen. Hoe doen jullie het nou? Waarom lukt het op die basisschool wel? Waarom gaat de aansluiting met groep 3 daar wel goed? Hoe kan het dat vier, vijf jaar later in groep 7 en 8 een en ander zichtbaar wordt in de ontwikkeling van de kinderen op die basisschool en dat het bij jullie niet lukt? Dat zal echter altijd in overleg moeten gebeuren. Op geen moment zal dat ertoe kunnen leiden dat een gemeentebestuur zegt: nu moet u het net zo doen als uw burens. Laat ik dat in alle helderheid hier toezeggen. Dan zit je immers op artikel 23. De afspraken kunnen ook in tweede instantie geen betrekking hebben op de inhoud van de programma's.

Overigens is ook op dit punt de rol van de inspectie van belang. Die zal erop toe blijven zien dat ieder bij zijn eigen verantwoordelijkheid blijft en niet de grens overgaat, zo zeg ik mede tegen mevrouw Goyert. De inspectie kan vaststellen of de onderlinge afspraken zijn nageleefd. Ook hierbij geldt dat de inspectie niet gaat zeggen tegen de gemeente: je moet hierover andere afspraken maken, want die school schiet tekort. Dat kan nooit een reden zijn om de grens van artikel 23 over te steken.

Daarmee heb ik ook gesproken over de doorzettingsmacht. Los van de bijklank die de term "doorzettingsmacht" kan hebben, moet duidelijk zijn dat die geldt in laatste instantie, na een fase van overreding waarin alles uit de kast zal moeten worden gehaald. En zo werkt het ook. In het kader van de doorzettingsmacht bij andere wetsvoorstellen heb ik veel met burgemeesters en wethouders jeugdzaken gesproken. De meesten van hen zeggen: alleen al het gegeven dat we de doorzettingsmacht tot onze beschikking hebben, betekent dat partijen zich ten volle bewust zijn van de mogelijkheid dat zij in laatste instantie toch gecommiteerd zijn aan de afspraken. En dan zijn ze er liever zelf bij. De praktijk wijst uit dat partijen dan graag aan tafel gaan zitten. Ik heb daar goede voorbeelden van gezien in het land. Met een knipoog zeg ik erbij dat een beetje wethouder of burgemeester met gezag dan zegt: en nu gaan we aan de tafel zitten en ik doe de deur op slot; u komt niet naar buiten voordat wij met elkaar afspraken hebben gemaakt! En dat werkt. Het werkt om je gezag in te zetten als burgemeester of wethouder, en dan heb je die doorzettingsmacht in laatste instantie niet eens nodig. Ik ben ervan overtuigd dat het op die manier werkt, maar als stok achter de deur is hij buitengewoon effectief.

In het verlengde hiervan ligt de opmerking van de heer De Boer over de "dubbelepettenproblematiek", zoals hij het noemde. Ik waardeer zijn beschouwing van de discussie van destijds over de verzelfstandiging van het openbaar onderwijs. Ik wijs er overigens op dat het overgrote deel van de openbare scholen inmiddels verzelfstandigd is. Ik weerspreek echter dat hier de dubbele pet weer voluit wordt geïntroduceerd en dat dit tegengesteld beleid zou zijn. Ik stel in ieder geval vast dat er geen nieuwe pet wordt geïntroduceerd. Als er al een situatie zou zijn

waarbij er met de gemeente als verantwoordelijke voor het openbaar onderwijs een spanningsveld zou kunnen ontstaan, dan voegt dit wetsvoorstel daar in ieder geval niets aan toe. Het wetsvoorstel ziet op de vroegschoolse educatie, maar er is geen nieuwe positie voor de gemeente. Alles wat binnen groep 1 tot en met 8 gebeurt, valt namelijk al onder datzelfde beslag. Het nieuwe is het maken van afspraken over wat je moet bereiken. Die gaan niet over de inhoud van de programma's.

Daarom zie ik ook veel minder dan de heer De Boer een risico van het opspelen van het probleem van de dubbele petten. Er wordt in ieder geval geen nieuwe pet geïntroduceerd voor de gemeente. Dat heeft ook iets te maken met het vertrouwen in de lokale democratie en in bestuur en de controle. De gemeente zal op een evenwichtige manier met de vroegschoolse educatie omgaan. Ik wijs erop dat B en W al verantwoordelijk zijn voor het onderwijsachterstandenbeleid. Dat is niet iets nieuws. Voor één onderdeel wordt nu de taak van B en W aangescherpt. Dat is voor de voor- en vroegschoolse educatie, voor het overleg dat gericht moet zijn op het maken van afspraken en dat ook daadwerkelijk moet leiden tot concrete afspraken. Dat is dus geen toevoeging aan het probleem van de twee petten waar de heer De Boer over sprak.

De heer De Boer vroeg ook hoe je in een zo verbrokkeld veld alle kinderen in beeld krijgt die in aanmerking komen voor voorschoolse educatie. Dat is een van de redenen waarom we ons met dit wetsvoorstel hebben beziggehouden. Juist omdat er vaak diverse peuterspeelzalen en kinderdagverblijven in één gemeente zijn, is er één partij nodig die het overzicht heeft en die de regierol moet krijgen om afspraken te maken om tot een sluitend systeem van werving en toeleiding te komen. In mijn ogen kan die partij geen andere zijn dan de gemeente.

In de schriftelijke stukken is erop gewezen dat, omdat bijna alle kinderen -- het aantal ligt tussen de 95% en de 97% -- in ieder geval naar het consultatiebureau gaan, het consultatiebureau vaak een centrale rol heeft in het systeem van werving en toeleiding. Als de jgz-professional in het consultatiebureau constateert dat een kind voorschoolse educatie nodig heeft, zal de professional de ouders adviseren om hun kind te brengen naar een peuterspeelzaal of kinderdagverblijf met voorschoolse educatie, om achterstanden te voorkomen of te verhelpen. In de gemeentelijke afspraken wordt ook bepaald wie welke verantwoordelijkheid heeft als een kind niet wordt aangemeld. Er wordt bijvoorbeeld hulp geboden bij de inschrijving of er wordt een huisbezoek afgelegd om ouders te informeren over het belang van voor- en vroegschoolse educatie.

De heer De Boer heeft vragen gesteld over de doorlopende leerlijn. Ik begrijp zijn aarzeling bij het begrip "doorlopende leerlijn" in de vve, met name de voorschoolse educatie. Zoals ik net al heb aangegeven, moet het niet zo worden opgevat dat er maar één vorm van leren is, het schoolse leren. Dat begint op zijn vroegst in groep 3; de

vroegschoolse educatie is een voorbereiding daarop. Leren in de voorschoolse educatie gaat veel meer over het spelenderwijs bevorderen van taalontwikkeling en dergelijke, zoals ik zo-even heb uitgelegd.

Ik begrijp uit zijn vragen dat hij beducht is voor een situatie waarin de gemeente de keuze van ouders stuurt naar welke school zij hun kinderen laten gaan in verband met de gewenstheid van voorschoolse en ook vroegschoolse educatie. In de nadere memorie staat -- ik moet dat even uit mijn hoofd doen, omdat ik de stukken kwijt ben -- dat geregeld moet worden hoe zoveel mogelijk naar de vroegschoolse educatie toe wordt geleid. Ik begrijp wel waar die aarzeling vanuit een gehechtheid aan artikel 23, die ik met hem deel, vandaan komt. Dat zit ook een beetje in het gebruik van het woord "regelen": alsof de gemeente het zo zou kunnen regelen, gelet op het belang van een doorlopende lijn van de voorschoolse educatie naar vroegschoolse educatie, dat de keuzevrijheid van ouders in het gedrang kan komen. De heer De Boer zal van mij willen aannemen dat dit het laatste is wat ik wil. Dat regelen wij hier ook niet. Het is en blijft een keuze van de ouders naar welke school zij hun kind sturen, al dan niet met vve. Als voorschoolse educatie nodig is voor een kind om achterstand te voorkomen, moeten ouders goed worden geïnformeerd over het belang ervan dat zij dat niet na de kinderopvang of peuterspeelzaal afbreken en het effect daarvan niet tenietdoen door hun kind naar een basisschool te sturen waar geen vve is. Het belang van die doorlopende lijn moet dan onder hun aandacht worden gebracht. Maar geen misverstand: zoals het bij de laatste 3% tot 5% die niet naar een consultatiebureau gaat belangrijk is om ouders te confronteren met het belang voor de fysieke ontwikkeling van hun kind dat zij wel naar het consultatiebureau gaan, maar dat het echt aan henzelf is of zij dat doen, geldt dat hier ook. Ook hier kan onder geen beding de gemeente vanuit de redenering van een doorlopende leerlijn ouders min of meer dwingen om hun kind naar een bepaalde basisschool te brengen. In de nadere memorie van antwoord staat dat geregeld moet worden dat enzovoorts. Wellicht ware het beter geweest -- het maakt het deel uit van de wetsgeschiedenis, als ik dat in alle helderheid hier zeg -- als er had gestaan dat het bevorderd wordt, dat zoveel mogelijk de doorlopende leerlijn onder de aandacht van ouders wordt gebracht. Laat ik hier nogmaals in alle helderheid stipuleren dat er geen sprake van kan zijn dat daarop wordt gestuurd door de gemeente of dat daarvan dwang uitgaat. Het is en blijft aan de ouders. Daarover zijn wij het zeer eens.

Ik heb nog een blokje over het toezicht en de kwaliteitseisen. Mevrouw Goyert heeft gevraagd naar de rol van de inspectie en de GGD. Ik mag kortheidshalve misschien in algemene zin verwijzen naar, uit mijn hoofd, pagina 6 van de nadere memorie van antwoord. Daar staat heel goed uitgeschreven hoe het zit met de rol van de inspectie vanuit de invalshoek van de vve, de algehele kwaliteit van vve-voorzieningen en de rol van de minister als stelselverantwoordelijke. Ook

de rol van de GGD staat daar helemaal uitgeschreven. In essentie komt het hierop neer: de GGD toetst de kwaliteitseisen voor de peuterspeelzalen en de Inspectie van het Onderwijs kijkt of B en W de handhaving metterdaad uitvoeren. Wat de kwaliteitseisen voor de voorschoolse educatie betreft: de GGD toetst een aantal feitelijke zaken zoals het aantal dagdelen en de diploma's van leidsters en de inspectie kijkt naar de educatieve kant zoals de interactie tussen leidster en kind. Ook de heer De Boer heeft hierover vragen gesteld. Ik verwijs u nogmaals naar, uit mijn hoofd, pagina 6 van de nadere memorie van antwoord, waar de rollen van de verschillende partijen zijn uitgeschreven.

Mevrouw Dupuis vraagt zich af of je wel kwaliteitseisen kunt stellen, terwijl het veelal gaat over particuliere organisaties. Dat klopt, maar dat kom je vaker tegen. Opnieuw verwijs ik naar het mij bekende terrein van de jeugdzorg. Aan de private organisaties, de jeugdzorgaanbieders, worden wel degelijk kwaliteitseisen gesteld. Er wordt vastgesteld dat er een klachtenregeling moet zijn en een vertrouwenspersoon. Dus op zichzelf is dat niet ongebruikelijk. In dit wetsvoorstel wordt voorgesteld een aantal basiskwaliteitseisen landelijk vast te stellen, maar de gemeenten moeten toezien op de kwaliteit van de peuterspeelzalen en hoe dat vorm krijgt. Dat komt vaker voor. Bij de jeugdzorg is dat de provincie. Hier is het de gemeente.

Dan kom ik bij de Friese taal. Ik begrijp dat mevrouw Goyert gerustgesteld is en dat zij content is met de beantwoording, met name in de nadere memorie van antwoord. De heer Ten Hoeve heeft een aantal vragen gesteld. Laat ik hem eerst geruststellen: ook van de kant van OCW wordt het overleg over deze onderwerpen met de provincie Fryslân buitengewoon serieus gevoerd. Juist het departement van OCW, dat bij uitstek betrokken is bij het hele domein van de talen, erkent de kennis die bij de provincie Fryslân daarover aanwezig is. Ook ik hecht aan goed overleg met de provincie Fryslân. Dat geldt ook voor dit wetsvoorstel. Naar mijn overtuiging heeft dat overleg op adequate wijze plaatsgevonden. Het is mogelijk dat de provincie Fryslân -- en daar doe ik niet kinderachtig over -- op een aantal punten misschien een stap verder wilde gaan dan wij. Dat is bij eerdere dossiers ook voorgekomen. Dat neemt niet weg dat wij over dit wetsvoorstel goed, adequaat en serieus overleg gevoerd hebben. De opmerkingen van de provincie Fryslân zijn door ons ontvangen en verwerkt, met name over de mogelijkheid van Friese vve-programma's. Ik heb dus niet de indruk dat het heeft geschort aan goed overleg, maar ik bekijk dat uiteraard van de kant van OCW. Ik onderstreep nog eens dat wij zeer hechten aan de kennis en de inbreng van Fryslân. Niet voor niets is door de minister van BZK, mede namens de minister van Onderwijs, de Stuurgroep decentralisatie Friese taal naar de provincie Fryslân, de stuurgroep-Hoekstra, ingesteld. We nemen dit onderwerp volstrekt serieus. Het gaat tenslotte om onze tweede rijkstaal.

De heer Ten Hoeve (OSF): Ik neem deze opmerking van de minister natuurlijk ook volstrekt serieus. Ik vind het alleen zo curieus dat door de provincie in eerste instantie is gezegd dat er helemaal geen overleg is geweest en dat zij in latere instantie zeiden: ze hebben een keer contact met ons opgenomen. Dat wijst erop dat daar toch niet al te serieus werk van is gemaakt.

Minister Rouvoet: Vergeeft u mij, ik kan niet achter de schermen kijken bij de provincie Fryslân, maar ik mag ervan uitgaan dat als er ambtelijk opmerkingen over het wetsvoorstel gemaakt worden vanuit Fryslân, dit niet buiten de provincie Fryslân om is gegaan. Ik kan daar niet helemaal achter kijken, maar ik neem uw opmerking nog eens mee. Ik spreek regelmatig met de provincie. Sterker nog, ik ben komende donderdag in de provincie Fryslân. Dus ik heb het goed in de oren geknoopt. We zullen nagaan waar het fout is gegaan. Ik kan alleen maar aangeven dat ik erop moet kunnen vertrouwen dat opmerkingen die mij bereiken vanuit de provincie Fryslân bestuurlijk zijn afgedekt. Er zijn wel degelijk opmerkingen vanuit Fryslân gekomen. Er is alle reden om dat in alle openheid nog eens even te bespreken als ik de betreffende gedeputeerde donderdag ontmoet.

De heer Ten Hoeve heeft gevraagd hoe het zit met het aanbod van vve in het Fries of in het Nederlands. Dit wetsvoorstel is bedoeld om de kwaliteit van de vve-voorzieningen te verhogen. Als er vve nodig is, is het in ieder geval verplicht dat zij in het Nederlands wordt gegeven. De invalshoek van het wetsvoorstel is dat wordt voorkomen dat er in het Nederlands taalachterstanden ontstaan. Het is aan gemeenten of zij ook Friese vve-programma's willen aanbieden. Dat is niet verplicht. Voor Nederlands is het wel verplicht. Voor de taal die wordt gebruikt in de kinderdagverblijven en de peuterspeelzalen is het misverstand opgeheven. Dat kan het Nederlands, het Fries of beide zijn. Het Rijk vindt echter dat als een taalachterstand dreigt te ontstaan en vve nodig is, vve verplicht in het Nederlands moet worden aangeboden. Het staat gemeenten daarnaast vrij om vve eventueel ook in het Fries aan te bieden. Daartoe verplichten wij gemeenten niet.

De heer Ten Hoeve (OSF): Ik wil graag weten wat dat concreet betekent. Betekent dat concreet dat een gemeente door het Rijk uitdrukkelijk de verantwoordelijkheid heeft opgelegd gekregen om Friestalige peuterspeelzalen er eventueel toe te verplichten om Nederlandstalige vve aan te bieden?

Minister Rouvoet: Ja, als vve nodig is. Men is vrij om de peuterspeelzaal of het kinderdagverblijf naar eigen inzicht een- of tweetalig in te richten. De eis die wij hier stellen, geldt voor vve, omdat er dan een dreigende taalachterstand in het Nederlands is. Als een instelling vve aanbiedt, is zij verplicht om dat in het Nederlands te doen. Als zij het daarnaast ook in het Fries wil aanbieden, staat dat haar helemaal vrij. Wij verplichten het hier alleen voor het Nederlands.

De heer De Boer heeft een vraag gesteld over het Europees Handvest voor regionale taal of talen van minderheden. Dat is een bekend onderwerp dat regelmatig terugkeert. De minister van Binnenlandse Zaken heeft enige tijd geleden geantwoord op Kamervragen hierover van leden van de CDA-fractie, volgens mij ook in de Eerste Kamer. Zij heeft aangegeven dat er geen reden is om nieuw nationaal beleid te voeren voor het Limburgs of het Nedersaksisch, de beide voorbeelden die de heer De Boer gaf. De breed gedragen wens is immers om zo veel mogelijk over te gaan tot decentralisatie van rijksbeleid. De indertijd ontvangen aanbevelingen van de commissie van deskundigen waren gericht op de decentrale overheden. Er geldt een driejaarlijkse verplichting om te rapporteren over de stand van zaken van de implementatie van dit handvest. De eerstvolgende rapportage wordt in de loop van dit jaar opgeleverd onder verantwoordelijkheid van de minister van BZK. Een exemplaar hiervan zal de Kamer zeker bereiken. Daarin wordt aangegeven op welke wijze de decentrale overheden invulling hebben gegeven aan de aanbevelingen over het Limburgs en het Nedersaksisch. Zoals echter bij eerdere gelegenheden aangegeven, is er een verschil tussen de status van het Nederlands en het Fries enerzijds en die van streektaalen anderzijds. Zo vat ik het korthedshalve samen.

De heer De Boer heeft, een beetje tot mijn verrassing, gevraagd wat ik vind van het advies van de Onderwijsraad. Hij leek daar een heel eind in mee te gaan, terwijl ik uit zijn inbreng nu juist had begrepen dat hij niet zo'n voorstander was van een soort leerplicht vanaf 2,5 of 3 jaar. Dat is wat uit het advies van de Onderwijsraad opklinkt. Ik heb dat advies enige tijd geleden aangeboden gekregen als demissionair minister van Onderwijs. Ik heb toen gezegd dat ik mijn bedenkingen heb bij de gedachte dat wij kinderen van 2 of 3 jaar al in de schoolse leeromgeving van de basisschool zouden trekken. Ik heb toen ook opgemerkt dat mijn voorkeur zou uitgaan naar wat wij nu in feite doen, namelijk investeren in de kwaliteit van voorschoolse educatie, ervoor zorgen dat dit op peil komt en zorgen voor een goede aansluiting met de vroegschoolse educatie in het basisonderwijs, groep 1 en groep 2. Bij de vroegschoolse educatie is op een aantal scholen immers ook nog wel een slag te maken. Ik heb er echter wel bij gezegd: omdat het een demissionaire periode is, laat ik een echte kabinetsreactie op het advies van de Onderwijsraad aan een nieuw kabinet. Ik vond de vraag van de heer De Boer echter niet helemaal in de lijn van zijn redenering. Hij wilde waarschijnlijk wegblijven bij de regelgeving voor de voor- en vroegschoolse educatie, maar dat laat ik uiteraard aan hem. Ik denk niet dat ik nu verder moet ingaan op het advies van de Onderwijsraad, dat moet ik echt aan het nieuwe kabinet overlaten. Wij hebben er echter niet voor niets voor gekozen om te investeren in de voor- en vroegschoolse educatie en de aansluiting tussen die twee opdat er een doorlopende leerlijn ontstaat. Dat heeft in deze fase mijn voorkeur boven het nu voeren van een debat over het

vervroegen van de leerplicht naar 2,5 of 3 jaar. Dat geef ik de Kamer in algemene zin ter overweging.

Mevrouw Linthorst heeft haar vraag herhaald over het tegengaan van segregatie. Ik moet haar nageven dat de passage in de nadere memorie van antwoord net een beetje langs de vraag heen ging. Wat er staat, klopt: het is zinvol dat gemeenten daar afspraken over maken, maar haar vraag ging net iets dieper. Overigens is de laatste tijd wel met verschillende activiteiten vrij stevig ingezet op het tegengaan van segregatie in het basisonderwijs. Hoe dat precies uitpakt en vorm krijgt, is inderdaad een lokale verantwoordelijkheid. Er is nu al een wettelijke verplichting om jaarlijks overleg te voeren over het tegengaan van segregatie en het bevorderen van integratie. Die verplichting blijft ook bestaan. Ik krijg uit het veld diverse signalen die erop wijzen dat het onderdeel segregatie serieus wordt opgepakt. Sommige gemeenten stellen bijvoorbeeld een maximum aan het aantal doelgroepkinderen per vve-groep in een peuterspeelzaal. Dat heeft te maken met het probleem dat mevrouw Linthorst terecht signaleert. Er zijn ook gemeenten die met het oog op het voorkomen van segregatie in alle peuterspeelzalen voorschoolse educatie aanbieden. Ik denk dat dit een rechtstreeks antwoord is op de dreiging die of het risico dat mevrouw Linthorst heeft signaleerd. Ik vind dat ook uitstekend, maar ik moet daar wel bij zeggen dat dit van het lokale instituut moet uitgaan. Ik denk dat de rijksoverheid met het verplichtstellen van het maken van afspraken in het kader van dit wetsvoorstel bijdraagt aan het scheppen van het klimaat. Dat gebeurt ook uit het belang van het tegengaan van segregatie. Als je met elkaar afspraken moet maken over een voldoende aanbod van vve, ook in de peuterspeelzalen, dan gebeurt dat in de sfeer waarbinnen mevrouw Linthorst de inspanningen van de overheid zoekt.

Er zijn ook gemeenten die kiezen voor een koppeling van peuterspeelzalen met veel doelgroepkinderen aan scholen met weinig doelgroepkinderen. Dat is de concrete casus die mevrouw Linthorst noemde. Het lijkt mij uitstekend als lokaal wordt bekeken wat haalbaar is en als dat bij de afspraken en het overleg wordt betrokken.

Ten slotte ga ik in op een vraag die als laatste hoort te worden beantwoord: de vraag over de evaluatie, van mevrouw Goyert. De evaluatie zal vier jaar na de inwerkingtreding van de wet worden gehouden en ook naar de Eerste Kamer worden gezonden. De evaluatie vindt plaats op basis van de rapporten van de inspectie over de werking van deze wet en van de vve.

Voorzitter. Tot zover mijn antwoord in eerste termijn.

De voorzitter: Ik dank de minister voor zijn antwoord in eerste termijn. Daarmee zijn wij toegekomen aan de tweede termijn. Mij blijkt dat de tweede termijn van de Kamer zonder bezwaar aansluitend kan plaatsvinden.

**

*N

Mevrouw Dupuis (VVD): Voorzitter. Ik heb nog drie puntjes.

Ik onderstreep nogmaals dat de doelstelling van dit wetsvoorstel de instemming heeft van onze fractie, maar de middelen die daartoe moeten leiden niet. Dat heeft met twee dingen te maken.

Zoals ik al in het voorlopig verslag heb gezegd, ontbreekt het flankerend beleid. Uiteraard hoort dat niet bij dit wetsvoorstel zelf, maar wel bij andere wetten die ervoor moeten zorgen dat de taalvaardigheid in het Nederlands van mensen die in dit land komen wonen, voldoende is. Dat is nog steeds niet goed geregeld. Dat gaat moeizaam. In onze ogen is dat een minstens even belangrijke factor, of misschien wel de belangrijkste factor bij taalachterstand bij jonge kinderen. Zolang daar niet voldoende druk op zit, zal elke poging falen. Pogingen om de onderwijsachterstanden werkelijk weg te werken falen al decennia lang.

De minister zegt dat de educatieve programma's niet didactisch zijn. Daar kun je lang over praten, het is de semantiek, maar het doel van deze programma's is wel om te leren. Volgens mij is educatie een Latijns woord en gaat het bij didak in het Grieks over hetzelfde. Laten wij daar even van afstappen, maar het blijft een welles-nietesspelletje. Als het in de geneeskunde twijfelachtig is of iets effectief is, dan is in elk geval de regel: in dubio abstine: onthoud je in geval van twijfel. Ik kan daar nog een ander spreekwoord aan toevoegen. Je kunt je afvragen of het schade toebrengt als het niets oplevert. Ik denk dat dit heel goed mogelijk is. Dat wordt ook door een aantal psychologen bevestigd, maar uiteraard niet door alle. Dat het hier niet zou schaden als het niet baat, is zeer de vraag. Dan moet je toch langzamerhand heel voorzichtig zijn. Om het in het bekende gezegde nog eens te onderstrepen: ik voel mij hier werkelijk een roepende in de woestijn. Ik wil besluiten met te zeggen dat ik hoop dat ik ongelijk heb.

*N

De heer Ten Hoeve (OSF): Voorzitter. Ik dank de minister voor zijn uitgebreide beantwoording. Op een paar punten uit zijn beantwoording wil ik nog graag terugkomen. Ik ben het eens met zijn benadering van wat er moet gebeuren in de peuterspeelzalen. Het gaat niet om didactisch leren. Het gaat niet om leren in de schoolse zin van het woord, maar om het aanbrengen van gevoel voor taal door spel, gesprek en het zingen van liedjes. Ik heb het gevoel dat daarmee in wezen de kritiek van mevrouw Dupuis weerlegd is, maar daar kun je waarschijnlijk verschillend naar kijken. Voor mij is de uitleg van de minister in elk geval voldoende. Dat is het eerste punt.

Mijn tweede punt betreft de thuistaal, die wellicht anders is. Natuurlijk is het een probleem als kinderen uiteindelijk zonder enige kennis van het Nederlands op een school terechtkomen. Daarom probeer je hun Nederlands bij te brengen in de voorschoolse opvang door middel van het

vve-programma. Ik betwijfel of het zinvol is om ervan uit te gaan dat je ouders zo ver kunt brengen dat zij thuis een andere taal gaan praten. Wel is het zinvol dat ouders, ook in relatie tot hun kinderen, de taal beheersen die hier, in dit land, gesproken wordt en die iedereen hier dus nodig heeft. Ook de ouders hebben die taalbeheersing nodig. Natuurlijk is het voor de integratie van het hele gezin, dus ook van de kinderen, van belang dat ouders op die manier kunnen meedraaien in onze maatschappij. Dat is zinvol. Het gaat echter een stap verder als je vindt dat de kennis van het Nederlands die de ouders nodig hebben en eigenlijk moeten hebben, door ouders ook gebruikt moet worden om met hun kinderen Nederlands te spreken. Dat betekent namelijk dat je ouders met hun kinderen laat communiceren op een manier die niet hun eigen manier is. Dat doet de eigen identiteit tekort, waar iedereen naar mijn gevoel recht op heeft. Dat geldt voor Friezen, maar dat geldt net zo goed voor elke allochtone groep die in Nederland aanwezig is. Dat is een kwestie van de meest intieme omgang met je meest directe familie. Daarin moet je jezelf kunnen zijn.

Dit betekent niet dat Nederlands onbelangrijk is. Mensen in hun intieme contacten dwingen tot een taal die niet hun eigen taal is, kan echter faliekant verkeerd uitpakken. Het is beter om met je kinderen goed Turks te spreken dan slecht Nederlands. Van slecht Nederlands spreken wordt niemand beter. Daar leert ook niemand goed Nederlands van. Door goed Turks te spreken worden in ieder geval taalgevoel en taalbeheersing aangebracht. Dat lijkt mij waardevoller. Als de minister dan zegt dat ik naar de andere kant duik en dat dit te ver gaat, denk ik dat ik heel goed het midden houd als ik aan de ene kant de betekenis van het Nederlands voor het functioneren van hele gezinnen in deze maatschappij beklemtoon, maar aan de andere kant toch ook het recht verdedig om jezelf te zijn.

Dan kom ik bij mijn derde punt. De minister gaat ervan uit dat de middelen die voor peuterspeelzalen beschikbaar zijn, beschikbaar blijven. Dat is een goed uitgangspunt en ik hoop dat hij gelijk krijgt. Wel drijven wij de kosten van peuterspeelzalen nogal op. Ik kan mij voorstellen dat in de kleine dorpen, waar zo'n faciliteit de enige beschikbare faciliteit is, en waar heel vaak met vrijwel uitsluitend vrijwilligers gewerkt wordt, het gevoel heerst: als het zoveel duurder moet worden, zijn wij de eersten die eraan gaan. Op plekken waar een hele hoop kleine dorpen zijn, zou dat wel eens waar kunnen zijn. Dan bereiken wij niet wat wij willen bereiken. Het enige wat een dorp ter beschikking heeft, wordt dan opgeheven en dan blijft er niets meer over. De minister heeft gezegd dat dit goed zal worden gemonitord. Ik stel het op prijs als hij bij dat monitoren ook op dit aspect uitdrukkelijk wil letten, want hier ligt naar mijn gevoel echt een groot risico.

Dan het punt van het Fries. Ik stel het op prijs dat de minister zo uitdrukkelijk zegt dat het voor zijn ministerie van heel groot belang is om het overleg met de provincie Friesland goed te voeren. Ik moet zeggen dat ik dat gevoel in dit geval, bij dit

wetsvoorstel, niet heb gehad. Net als de minister ben ik niet in staat om precies na te gaan hoe het contact tussen het ministerie en de provincie is verlopen, maar aan de hand van de ambtelijke en bestuurlijke reactie van de provincie heb ik de conclusie getrokken dat er iets mis is gegaan. Dat moet eigenlijk niet. Het is namelijk van heel groot belang dat dit overleg over alles wat met taal te maken heeft, wel goed wordt gevoerd. Dit moet ook worden gevoerd met begrip voor de situatie en met de wil van inleven in de situatie daar. Het is heel makkelijk om daaraan voorbij te lopen. Dat begrijp ik. In vergelijking met de problemen die in de grote steden spelen, is het probleem van de positie van de Friese taal een heel andere. Dat staat daar zo ver buiten, dat het soms lastig is om dit erbij te betrekken. Vanwege de situatie daar, moet dit wel. Met goede wil. Als de minister zegt dat hij dit garandeert en hij daarbij zegt daarover volgende week ook met het bestuur van Friesland nog eens uitdrukkelijk te zullen praten, zegt hij mij voorlopig voldoende toe.

Ik kom op het punt van de vve. Ik heb er begrip voor en het is terecht dat de minister zegt dat de Nederlandse overheid de plicht heeft om ervoor te zorgen dat vve aangeboden wordt waar Nederlandse taalbeheersing tekortschiet en taalachterstand in het Nederlands dreigt. Dat beogen wij hiermee. Daarnaast ontkent de minister niet dat binnen Friesland, door de provincie en de gemeenten, Friese vve kan worden aangeboden, omdat daar misschien wordt gedacht dat het daaraan schort. Dat is op zichzelf een zinvolle en uitgebalanceerde benadering. Ik wijs er wel op dat als je een kind van 2 jaar dat Friestalig is opgevoed naar de peuterspeelzaal stuurt, je betrekkelijk makkelijk kunt constateren dat het een taalachterstand in het Nederlands heeft. Het kind spreekt dan namelijk geen woord Nederlands, het spreekt alleen maar Fries! Als het kind voldoende taal meekrijgt, een taalrijke omgeving heeft, betekent dit in dat geval niet dat het straks tekortschiet in de overgang op het Nederlands. Dat is dan namelijk toch heel makkelijk. Bij mijn constatering ben ik het niet oneens met de stellingname van de minister. Ik denk en vind echter dat Friese gemeenten bij hun vaststelling van de doelgroep rekening moeten houden met feit dat kinderen op deze leeftijd wel eens uitsluitend Fries kunnen spreken en dat dit niet betekent dat zij een taalachterstand hebben. Als het dit onmiddellijk wel betekent, probeer je vanaf 2-jarige leeftijd de eigen huistaal min of meer uit te roeien. Daar komt het dan op neer.

Ten slotte kom ik graag nog even terug op de positie van het Limburgs en het Nedersaksisch, die door collega De Boer aan de orde is gesteld. Ik ben het eens met de minister dat de positie van het Fries en de andere streektalen niet helemaal gelijk is. De minister is niet meer teruggekomen op mijn opmerking dat weliswaar door de uitspraak in de tweede memorie van antwoord de interpretatie van het wetsvoorstel duidelijk is -- dat ligt nu in de wetsgeschiedenis duidelijk vast -- maar dat de tekst van het wetsvoorstel daarmee niet helemaal in overeenstemming is. Als de minister zegt dat de

positie van het Fries en het Nederlands aan de ene kant niet gelijk is aan die van de streektalen aan de andere kant, dan wijs ik hem erop dat het in het wetsvoorstel wel op die manier staat. Daarin staat: Nederlands is de voertaal en mag eventueel aangevuld worden met het Fries of een streektaal. Met andere woorden: die verdeling is juist andersom dan de minister in zijn nadere interpretatie van het wetsvoorstel aangeeft. De minister is daar niet op teruggekomen, maar het is misschien zinvol dat hij nog even aangeeft of dit zomaar kan. Voldoet deze wetstekst helemaal of moet daar toch nog eens naar worden gekeken?

Het lijkt in dit verband niet zinvol om voor Limburgs en Nedersaksisch aparte wettelijke regelingen te treffen, zoals dat wetshistorisch wel is gebeurd voor het Fries. Het blijft echter van belang om te onderkennen dat Nederland zich verdragsrechtelijk erop heeft vastgelegd ook in onderwijs en voorschoolse educatie de erkende streektalen, Limburgs en Nedersaksisch, te stimuleren. Van dat element zie ik in deze wet niet veel terug. Het mag naast het Nederlands worden gebruikt, maar van stimulering van het Fries of de streektalen is weinig sprake. Misschien dat de minister zich daar om moet bekommeren, wellicht buiten deze wet. Ook dit aspect moet immers recht worden gedaan.

*N

Mevrouw Linthorst (PvdA): Voorzitter. Ik houd mijn bijdrage kort. Ik hoop dat wij deze vergadering voor kwart voor vijf kunnen eindigen. Anders loopt de rest van de dag, met de commissievergaderingen en zo, in de soep.

Ik dank de minister voor zijn antwoorden. Lastig is dat er twee soorten kinderopvangvoorzieningen zijn. De ene is kinderopvang voor kinderen van wie de ouders werken. De complicatie daarbij is dat de financiële tegemoetkoming niet is gekoppeld aan de verrichte arbeid. De andere is kinderopvang in de peuterspeelzaal, die van oudsher is bedoeld voor het stimuleren van de ontwikkeling van kinderen. Met name het stimuleren van die ontwikkeling komt goed tot zijn recht in vve-programma's. Lastig daarbij is dat niet het Rijk, maar de gemeenten daarover gaan. Iedere gemeente voert een eigen beleid. Toch kan vastgesteld worden dat het een gemeenschappelijk belang is dat kinderen van verschillende achtergronden met elkaar opgroeien. Zo kunnen de zwakke kinderen, juist in de voorschoolse periode, zich optrekken aan de meer taalvaardige kinderen.

Nog een opmerking over de ouders. Er is door velen van alles gezegd over ouders. Voor mijn fractie is het vanzelfsprekend dat ouders Nederlands moeten leren om zich in de samenleving te kunnen redden. Te vaak is te zien dat ouders afhankelijk zijn van hun kinderen bij essentiële zaken zoals een bezoek aan de huisarts. Het gaat er ook om dat ouders zich ervan bewust zijn dat zij een belangrijke rol spelen. Zij moeten zich betrokken tonen bij hun kinderen. Niets is zo belangrijk voor de ontwikkeling van een kind als

een ouder die zich realiseert dat die met zijn kind moet spelen of liedjes moet zingen. Het is essentieel dat ouders bij hun kinderen betrokken willen zijn, of dat in het Nederlands gebeurt of in welke taal dan ook. Daar valt nog een wereld te winnen. Heel veel ouders hebben het gevoel de Nederlandse taal niet of maar matig te beheersen en laten het vervolgens aan de professionals over. Daarmee wordt een essentiële factor overgeslagen. Het zou prettig zijn als ouders meer stimulans krijgen of meer waardering, zodat zij het zelfvertrouwen krijgen dat zij er uitstekend toe in staat zijn.

Ik begrijp dat het wetsvoors tel het probleem van de verschillende soorten kinderopvang niet oplost. Dat kan ook niet. Ik hoop dat er over vier jaar, bij de evaluatie van de wet, een visie ligt op hoe de voorschoolse en andersoortige voorzieningen inhoudelijk en qua financiële toegankelijkheid gestroomlijnd kunnen worden.

*N

Mevrouw Goyert (CDA): Voorzitter. Dank voor de uitvoerige beantwoording van de vragen.

Ik moet vandaag een heel moeilijke afweging maken. Vandaag is te horen dat het wel goed is en ook dat het niet goed is. Ik weet ook van nabij, van heel wat allochtonen, dat zij vechten om hun kinderen een goede opleiding te geven. Ik weet ook hoe moeilijk het is om deze kinderen op de basisscholen mee te nemen. Het is dus goed dat er al in een vroeg stadium geprobeerd wordt om deze kinderen mee te nemen. Jammer is dat het nergens goed is aangetoond of is onderbouwd. Wij hebben echter niets anders. Je kunt dan wel zeggen dat je het niet moet doen als je het niet weet, maar voor een grote groep mensen is het wel nodig. Dat wil ik vooropstellen.

Over de financiën ben ik niet echt gerustgesteld. De hele peuterspeelzaalbeweging wordt uit de Wmo bekostigd. Volgens mij heeft de gemeente veel ruimte. Het moet nog maar blijken hoe sterk de afrekenbaarheid is. Het zou best kunnen dat de peuterspeelzalen langzaam verdwijnen of opgaan in de kinderopvang. Wij weten dat niet. Ze kunnen dit doen. Ik heb de minister gevraagd of er binnen de VNG convenanten zijn, maar daarvan is geen sprake. Er zijn volgens mij vrijblijvende afspraken. Het is erg jammer dat ze niet hard zijn.

Natuurlijk is mijn fractie voor de vrijheid van onderwijs, maar ik vind het net zo belangrijk dat burgers zelf invloed willen hebben. Ook in het openbaar onderwijs zijn er heel goede voorbeelden van verzelfstandiging, waarbij men zelf dingen wil vaststellen. De gemeente blijft natuurlijk eindverantwoordelijke. Dat is ook helemaal niet erg. Je dient altijd verantwoording af te leggen, zeker financieel, maar moet dat met de wet in de hand worden afgedwongen, onder het motto "Gij zult!"? Ondanks de geweldige toelichting van de minister zit ik toch met dat probleem. In het uiterste geval kunnen we dit afdwingen, maar het goede overleg met de wethouder, met de deur

dicht, werkt veel beter. Een en ander is dan helemaal niet nodig.

*N

De heer De Boer (ChristenUnie): Voorzitter. Ik bedank de minister hartelijk voor zijn reactie op onze bijdragen. Hij heeft een aantal opmerkingen gemaakt die wat ons betreft zeer juist zijn. Hij wil een kleutertoets bijvoorbeeld niet steunen; laat ik het zo omschrijven. Je kunt een kind van 3 jaar wel tot twintig leren tellen, maar daarmee heeft het absoluut nog geen getalbegrip. Ik heb dat zelf meegemaakt. Een kind leert dan tellen op de wijze waarop het een versje leert. Toetsing daarvan zegt dus helemaal niets. Ik ben het in dezen dus met de minister eens.

Ik zou de effectiviteit van vve onderstreep hebben, want iedereen zou dat gedaan hebben, behalve mevrouw Dupuis, maar ik kan me niet herinneren dat ik dit gedaan heb. Integendeel. Onze fracties blijven grote zorgen hebben over het cognitieve karakter van programma's waarin leerpunten cognitief worden aangeboden. Kinderen in vve-situaties die niet voldoende opbrengst genereren, worden op dit moment al apart genomen en in aparte groepjes geplaatst. Daarmee begint het onderscheid, het apart gezet worden, al in de voorschoolse educatie. Wij achten dat volstrekt onwenselijk.

De minister zegt terecht dat hij weinig over de financiën kan zeggen. Hij heeft daarin gelijk. Dat geldt overigens ook voor ons. Daarom zal ik verder niet op de financiën ingaan.

Het voorbeeld dat de minister aangaande doorzettingsmacht noemde, is typerend. Hij zei dat je draagvlak moet hebben. Dat klopt. Hij noemde als voorbeeld dat een eenpitter niet zo belangrijk is als een groot schoolbestuur. Ik denk dan: wacht even! Ik zie dat de minister het hoofd schudt, maar hij had het toch echt over het verschil tussen een eenpitter en een groot schoolbestuur. Een eenpitter kan een kwalitatief fantastische, houtsnijdende redenatie hebben. Je kunt dus niet besluiten dat het draagvlak voor een beleid dat niet goed is, zo groot is dat de eenpitter zich daaraan maar moet onderwerpen.

Bovendien zei de minister daarbij dat het niet om programma's gaat. Dat moge waar zijn, maar wat doe je dan met een situatie waarin unaniem gekozen wordt voor het Piramideprogramma en de voorschoolse en vroegschoolse educatie, terwijl één school aangeeft dat de pedagogische opvang daar zodanig is dat deze school niet met het Piramideprogramma uit de voeten kan? Je moet die school de ruimte daartoe blijven geven. Je kunt dat niet van hogerhand c.q. van wethoudershand of B en W-hand regelen.

Betreffende doorlopende leerlijnen geeft de minister aan dat het uiteraard aan de ouders blijft voor welke school zij kiezen als het kind leerplichtig is geworden. Dat doet mij deugd. Dit geldt trouwens ook in de voorschoolse educatie waar het kind naartoe gaat. De minister stelde voor om in mijn citaat het woord "geregeld" te vervangen door "bevorderen". Volgens mij verandert daardoor

eigenlijk niets. De kern is namelijk dat het de verantwoordelijkheid van de gekozen school is om, als ouders voor een bepaalde school kiezen en hun kind vve gevolgd heeft, zich zodanig op te stellen dat die daaraan een vervolg kan geven. Het moet niet omgekeerd zijn: dat de ouders zich moeten aanpassen aan de mogelijkheden van de school. Ouders zijn wat ons betreft primair en de school moet zo goed mogelijk volgen. Mijn ervaring is dat scholen dat ook willen. Tegen deze achtergrond zou de passage die ik citeerde anders geredigeerd moeten worden. Hierover verneem ik toch graag het oordeel van de minister.

Wat de minderheidstalen betreft, kan ik het niet beter verwoorden dan de heer Ten Hoeve. Ik sluit mij daar zeer gaarne bij aan. Daar reageer ik dus niet verder op.

Toch moet ik tot slot nog ingaan op wat de minister zei over mijn opmerking over het rapport van de Onderwijsraad. Het woord "leerplicht" heb ik in dat verband op geen enkele wijze gebruikt. De minister legt mij dat in de mond. Ik heb dat woord ook niet gebruikt om erin mee te gaan. Het is wel typerend hoe de minister mijn woorden samenvat: hij wil niet dat in de basisschool een schoolse omgeving komt voor kinderen van 2 tot 3 jaar. De Onderwijsraad wil dat absoluut niet; het rapport heet ook niet voor niets "Naar een nieuwe kleuterperiode in de basisschool". Een kleuterperiode is niet voor 2- en 3-jarigen, maar voor 4- en 5-jarigen. Nagegaan wordt of het huidige stelsel daar goed voor is. De aanleiding daarvoor is de grote deelname aan voorschoolse voorzieningen; dat geldt ook voor zorgen over de kwaliteit. Dit is het springende punt waar wij het vandaag steeds weer over hebben.

Mevrouw Linthorst (PvdA): Gezien de mate waarin deze vergadering uitloopt, zou ik het buitengewoon op prijs stellen dat wij het hielden bij het onderwerp. De heer De Boer moet zich dus neerleggen bij wat de minister zojuist zei: het is aan een volgend kabinet om zich te buigen over het standpunt van de Onderwijsraad. Als wij dat onderwerp nu ook bespreken, halen wij het zeker niet om dit agendapunt om kwart voor vijf afgerond te hebben.

De heer De Boer (ChristenUnie): Voorzitter. Ik neem aan dat u de orde bepaalt en niet mevrouw Linthorst. Ik heb alleen een reactie gegeven op de opmerkingen van de minister. Daarmee heb ik mijn inbreng in tweede termijn ook afgerond.

De voorzitter: Die ruimte hebt u ook gehad, mijnheer De Boer.
* *

*N

Minister Rouvoet: Voorzitter ...

De voorzitter: U hebt een- en andermaal verschillende leden het tijdstip van kwart voor vijf horen noemen. Ik kan u slechts uitnodigen om

ernaar te streven, aan die limiet tegemoet te komen.

* *

Minister Rouvoet: Voorzitter. Dit is wat je noemt een uitdaging, mede gelet op de opmerkingen die in tweede termijn gemaakt zijn. Ik zal echter mijn best doen. Ik loop de inbreng van de verschillende woordvoerders langs om zo misschien een aantal punten bij elkaar te bespreken.

Mevrouw Dupuis heeft aangegeven dat wat haar fractie betreft de doelstellingen akkoord zijn, maar niet de middelen. Zij heeft aangegeven dat voor haar fractie een belangrijk punt is dat het flankerend beleid ontbreekt. Wij hebben het dan inderdaad over de mogelijkheden om de integratie en de inburgering te bevorderen. Zij heeft gelijk als zij zegt dat dit wetsvoorstel dat niet regelt. Ik zou het wel betreuren als dit voor de VVD-fractie aanleiding was om dan maar af te zien van het bevorderen van de kwaliteit van peuterspeelzalen en de vve. Ik vond dat mevrouw Dupuis erg op de lijn zat van: het werkt toch niet en het is niet bewezen. Ik heb evenwel aangegeven dat er een aantal programma's in de vve is waarvan bewezen is dat die effectief zijn. Het is echter aan haar om dat op waarde te schatten. Ik denk dat het niet verstandig zou zijn om in algemene zin te zeggen: ach, het werkt allemaal toch niet. Daarmee zou men een soort defaitistische houding aannemen. Om dan ook nog te zeggen: in dubio abstine. De regering doet dat in ieder geval niet. "In dubio abstine" kan ook gelden voor allerlei creatieve voorstellen om te korten op de bijstand. Ik heb geen idee of dat beter zou werken. Mijn advies is dan ook: doe dat niet en zet in op datgene waarmee wij nu bezig zijn. Dat is in ieder geval de kinderen niet het slachtoffer te laten worden van het feit dat zij thuis onvoldoende een Nederlandse omgeving meemaken.

Ik hecht er dus aan om expliciet te weerspreken dat het wetsvoorstel is ingegeven door de gedachte "baat het niet, dan schaadt niet". Dat zou ik een magere grondslag voor een wetsvoorstel vinden. Ik heb de overtuiging dat wij met de tegenwoordig breed aangeboden vve en de kwaliteitsverhoging van peuterspeelzalen menig kind daadwerkelijk kunnen helpen. Dat het werkt, blijkt wel uit de progressie van 62% naar 80%. Daardoor zien we dat het daadwerkelijk zijn beslag krijgt. Dit onthoud ik de kinderen die het betreft en die ervan profiteren, niet graag. Mevrouw Dupuis zegt te hopen dat zij ongelijk heeft. Ik hoop dat ook en heb de overtuiging dat het zo is, anders zou ik dit wetsvoorstel niet op deze wijze hebben ingediend. Ik zou bijna een beroep op haar en haar fractie willen doen om dit wetsvoorstel in het belang van de kinderen van haar steun te voorzien.

De heer Ten Hoeve heeft aangegeven dat hij het eens is met de benadering van "spelend leren". Ik hoef daar verder niet op in te gaan, heb ik de indruk. Hij heeft ook een uiteenzetting gegeven van hoe hij aankijkt tegen de eigen taal en het niet dwingen van mensen in hun eigen sfeer. Daarbij gaf hij het voorbeeld van beter goed Turks dan slecht Nederlands. Ik blijf van mijn kant vooral

inzetten op goed Nederlands, want volgens mij is het een gemeenschappelijk belang dat we alles uit de kast halen om mensen goed Nederlands te laten leren. In ieder geval geldt ook hier dat we ervoor moeten zorgen dat we de kinderen met goede vve bereiken als we er niet de vinger achter kunnen krijgen in individuele situaties. Volgens mij is de heer Ten Hoeve het daarover met mij eens.

De heer Ten Hoeve en anderen hebben gesproken over het beschikbaar blijven van de middelen. Dat is inderdaad een gemeentelijke verantwoordelijkheid, al hebben we niet voor niets goede, niet vrijblijvende afspraken met de VNG gemaakt. Als uit monitoring blijkt dat er problemen ontstaan, gaan wij er opnieuw over spreken. Laat ik meteen het punt meepakken van de 35 mln. waarom het gaat. Dat bedrag wordt verdeeld aan de hand van een verdeelsleutel die kleine gemeenten met veel kernen en jonge kinderen bevoordeelt. Het is dus een speciale verdeelsleutel, ook om tegemoet te komen aan het punt dat de heer Ten Hoeve noemde: een peuterspeelzaal in een kleine gemeente, een dorp, die aan die eisen moet voldoen, met beroepskracht erbij en een aantal dagdelen. Daarvoor is die 35 mln. Dat bedrag krijgen de kleinere kernen, de kleinere gemeenten erbij. Dit wordt streng gemonitord, zoals hij heeft gevraagd.

De heer Ten Hoeve heeft nog eens gewezen op het overleg met de provincie Fryslân. Ik zal om des tijds wille, gelet op de klok, niet herhalen wat ik in de nadere memorie van antwoord heb aangegeven. Het gaat mij niet om welles-nietesspelletjes of pingpongen, maar gewoon om de bestuurlijke reacties die ik, althans mijn voorgangster, in formele zin van de provincie Fryslân bij de voorbereiding op dit wetsvoorstel heb ontvangen. Ik herhaal dat we er niet kinderachtig over moeten doen. Ik wil daar ook geen misverstanden over hebben. Later deze week zal ik het nog eens met de gedeputeerden bespreken.

Kort wil ik het hebben op het voorbeeld van de heer Ten Hoeve van de 2-jarige die in een Friese taalomgeving is opgegroeid, maar niet automatisch geacht mag worden, een taalontwikkelingsachterstand te hebben waar het gaat om het Nederlands. Ik zie dat punt. Mij lijkt dat we daarover niet van mening verschillen.

De heer Ten Hoeve wees er voorts op dat de tekst van het wetsvoorstel niet in overeenstemming is met de toelichting en de nadere memorie van antwoord. Dat wil ik wel weerspreken, alleen al om het feit dat wat nu geldt en wat buiten alle twijfel de juiste interpretatie is voor de peuterspeelzalen, al de gangbare interpretatie was voor de kinderdagverblijven in de Wet kinderopvang. Ik heb dus nog eens duidelijk gemaakt dat de situatie die al sinds jaren in de Wet kinderopvang voor de kinderdagverblijven staat waar het gaat om de positie van het Fries -- "naast of in plaats van", die formulering kwam tegemoet aan de wensen van de heer Ten Hoeve -- ook onverkort geldt voor de peuterspeelzalen. Dat is dus de juiste interpretatie van het artikel. Omdat we dit nog eens goed met elkaar hebben uitgesproken en omdat het in de nadere memorie

van antwoord staat, is het de interpretatie van u en mij als wetgever en staat het buiten twijfel. De artikelen hoeven op dat punt dus niet te worden aangepast.

Mevrouw Linthorst heeft gelijk: de twee financiële regimes lossen wij in dit wetsvoorstel niet op. Dat heeft niet alleen te maken met de ontstaansgeschiedenis, maar ook met de verschillende doelen -- daarover hebben wij gesproken -- en de wens om de kwaliteit te harmoniseren en te zien waar het heen gaat. Van de kant van de regering bestaat de wens niet op voorhand -- ik zou bijna zeggen: integendeel -- om de peuterspeelzalen op te laten gaan in de kinderdagverblijven, ook omdat ze relevante doelgroepverschillen kennen en het van belang is om die te behouden. Wel willen we de kwaliteit gelijkstellen en het vve-aanbod nader reguleren. De vraag of dit op termijn moet leiden tot harmonisatie van de financieringsstromen en -regelingen, laat ik graag aan mijn opvolgers over. Ik kan mij voorstellen dat bij de evaluatie de discussie hierover zal terugkeren. Ik ben het overigens zeer eens met de opmerkingen en beschouwingen van mevrouw Linthorst over het stimuleren van ouders, hoewel dit de reikwijdte van dit wetsvoorstel ook wat te buiten gaat. Ik kan mij echter goed vinden in de grondtoon van haar beschouwingen daarover, en over het grote belang van het stimuleren van ouders, vooral in het belang van hun kinderen.

Mevrouw Goyert heeft nog eens gezegd dat zij de afweging over effectiviteit moeilijk vindt. Ik hoop dat zij daarbij steun vindt in wat ik heb gezegd over de aanwezigheid van wel degelijk effectieve programma's. De woorden "wij hebben niets anders" doet mijns inziens net te weinig recht aan de betekenis van dit wetsvoorstel. Ik hoop daarom dat zij daarnaar met die blik wil kijken. Dit kan wel degelijk leiden tot een kwaliteitsimpuls, in het belang van de kinderen. Wij moeten blijven inzetten op de effectiviteit, via het NJi, het Pre-COOL-onderzoek en op andere manieren. Dat moge duidelijk zijn.

Over financiering, peuterspeelzalen en harmonisatie heb ik al iets gezegd. Over het belang van de vrijheid van onderwijs zijn wij het mijns inziens in de kern buitengewoon eens. Er is wellicht sprake van een taxatieverschil op het punt van de doorzettingsmacht. Als ik maar de gedachte zou kunnen hebben dat de doorzettingsmacht betrekking zou kunnen hebben op de inhoud, dan zou ik dit wetsvoorstel niet met zo veel overtuiging in de Kamer hebben willen verdedigen. De doorzettingsmacht raakt dus volgens mij niet aan de vrijheid van onderwijs. Ik begrijp wel dat mevrouw Goyert zegt dat je de doorzettingsmacht eigenlijk niet nodig zou moeten hebben. Tegelijkertijd is mijn ervaring op andere domeinen dat alleen al het feit dat die als een stok achter de deur beschikbaar is, de wethouder en de burgemeester helpt om het gezag in te zetten. Zij kunnen daardoor zeggen: mensen, wij moeten hier met elkaar uitkomen, in het belang van de kinderen. Zij kunnen zeggen: wij kunnen niet accepteren dat wij feitelijk het gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid niet kunnen

vormgeven doordat één kleine speler zich hieraan onttrekt. De doorzettingsmacht zet hier druk op. Het is mijn overtuiging dat die niet of nauwelijks gebruikt zal hoeven worden. Maar in de gereedschapskist kunnen wij die doorzettingsmacht niet missen als stok achter de deur.

Met haar opmerking over het gezag van de wethouder en de burgemeester viel mevrouw Goyert mij bij. Wij zijn het daarover zeer eens. Daaraan zou iedereen zich kunnen spiegelen.

De heer De Boer heeft nog eens gezegd dat hij het eens is met mij over het toetsen en het spelend leren. Over de cognitieve programma's en de aard van het leren in de vve en de voorschoolse educatie hoef ik niet nogmaals te zeggen wat ik in de eerste termijn al heb gezegd. Ik zag hier en daar in dit kader het woord "taalles" opduiken. Dat kan ik absoluut niet plaatsen in de voorschoolse educatie. Daarin is geen sprake van taallessen. Over het karakter van wat er in de voorschoolse educatie dan wél is, heeft ook de heer Ten Hoeve mijns inziens goede woorden gesproken.

Bij de doorzettingsmacht is het punt niet dat een eenpitter met een klein schooltje minder belangrijk zou zijn. Als echter in een gemeente B en W alles uit de kast heeft gehaald om alle relevante partijen mee te krijgen, zal het uiteindelijk uitmaken of een heel groot bestuur, dat 75% van de scholen in de gemeente onder zijn hoede heeft, zich niet kan vinden in dit type afspraken, of juist een heel klein bestuur. Ik zeg tegen de heer De Boer dat dit dus geen betrekking kan hebben op het te kiezen programma. Als bijvoorbeeld alle besturen voor de Piramide-methode kiezen, op één schoolbestuur na, dan kiest het laatste schoolbestuur dus voor een ander programma. Er is niets dat dit bestuur daarvan zal weerhouden, want daarop hebben deze afspraken geen betrekking. Het is echter wel relevant hoe groot de ene speler is die zich eraan onttrekt. Als die heel klein is, moet de burgemeester of wethouder eerst trachten de speler te overreden. Als dat niet lukt, moet het mogelijk zijn om de doorzettingsmacht in te zetten, in het belang van de kinderen en van de sluitende aanpak.

Over de kwestie van de schoolkeuze van de ouders zijn de heer De Boer en ik elkaar mijns inziens goed genaderd. Wij begrijpen van elkaar goed dat de schoolkeuze van de ouders te allen tijde voorop blijft staan. Over de semantiek van de woorden regelen en bevorderen weet ik onvoldoende. Laat ik het erop houden dat het, met de toelichting die ik hierop heb gegeven, en sprekend als medewetgever, buiten twijfel is wat wel en wat niet is bedoeld. Regelen of bevorderen zou suggereren dat een gemeente kan bewerkstelligen dat een kind op een bepaalde school komt. De heer De Boer en ik zijn het er echter zeer over eens dat dit niet de interpretatie mag zijn. Gedoeld wordt vooral op de informerende en stimulerende zin. Vervolgens laten wij het aan de ouders, de schoolkeuze te maken. Per saldo is dat mijns inziens de uitkomst van het gemeen overleg van regering en Staten-Generaal.

Het rapport van de Onderwijsraad laat ik inderdaad graag liggen. Mijn interpretatie was niet

dat de heer De Boer het woord "leerplicht" in de mond had genomen, maar wel dat je ervoor moet oppassen om daarbij terecht te komen. Nu ga ik al bijna toch een opvatting over het rapport van de Onderwijsraad geven. Laat ik dat niet doen en mijn bijdrage hiermee, iets na kwart voor vijf, afronden.

De beraadslaging wordt gesloten.

De voorzitter: Ik dank de minister voor het feit dat hij erin is geslaagd om in een kwartier te reageren in tweede termijn. Intussen heeft mij van de zijde van mevrouw Dupuis het verzoek bereikt voor een heel korte derde termijn, aangezien zij nog een motie zou willen indienen. Ik vraag de leden om hun instemming met deze derde termijn. Ik zie dat mevrouw Linthorst het woord vraagt. Hebt u hiertegen bezwaar, mevrouw Linthorst?

**

Mevrouw Linthorst (PvdA): Wij zijn ontzettend uitgelopen. Ik heb zo een vergadering van een commissie waarvan ik voorzitter ben. Ik moet nu dus echt weg. Ik vind het echt buiten de orde om nu nog langer door te gaan, terwijl wij heel erg zijn uitgelopen.

De voorzitter: Het is een moeilijke afweging of dit het gevoel van de meeste aanwezige leden vertolkt. Er is ook de mogelijkheid om volgende week aan het begin van de vergadering een heropening te vragen. Wellicht is dat nog de beste weg, mede omdat wij graag een reactie van de minister hebben. Ik zie dat de leden daarmee akkoord gaan.

**

Minister Rouvoet: U gaat uiteraard over uw eigen orde. Wij hebben echter te maken met een heel krappe termijn gezien de invoeringsdatum van 1 augustus die voor deze wet is voorzien. Ik zou er dus zeer aan hechten dat wij dit ten spoedigste met elkaar afronden. Ik geef u dit maar in overweging.

De voorzitter: Daarop kan ik op dit moment slechts zeggen, in het bijzonder aan het adres van de minister, dat er volgende week, nadat wellicht heropening is gevraagd, ook onmiddellijk gestemd zal worden. Ik hoop dat de minister zich daarin kan vinden.

**

Sluiting 16.50 uur.

!Lijst van besluiten en ingekomen stukken!

*N

Lijst van besluiten:

De Voorzitter heeft na overleg met het College van Senioren besloten om:

a. de stemmingen over de volgende moties te doen plaatsvinden op 22 juni 2010:

Motie-Slager (SP) c.s. over het verzoek de Hedwigepolder niet te ontpolderen (LXXXVIII, A);

Motie-Meindertsma (PvdA) c.s. over natuurherstelmogelijkheden en verdieping van de Westerschelde (LXXXVIII, B);

b. de plenaire behandeling van de volgende hamerstukken te doen plaatsvinden op 22 juni 2010:

Goedkeuring van het op 18 december 2002 te New York totstandgekomen Facultatief Protocol bij het Verdrag tegen foltering en andere wrede, onmenselijke of ontterende behandeling of bestraffing (Trb. 2005, 243, en Trb. 2006, 64) (31797, R1871);

Wijziging van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek in verband met aanpassing van het accreditatiestelsel (32210);

c. de plenaire behandeling van het volgende wetsvoorstel te doen plaatsvinden op 22 juni 2010:

Wijziging van de Wet kinderopvang, de Wet op het onderwijstoezicht, de Wet op het primair onderwijs en enkele andere wetten in verband met wijzigingen in het onderwijsachterstandenbeleid (31989);

d. de stemmingen over de volgende moties te doen plaatsvinden op 29 juni 2010:

Motie van het lid Dupuis (VVD) c.s. over de ontoereikendheid van de toestemmingsprocedure bij weigering door burgers om hun gegevens in het EPD te laten opnemen (31466, J);

Motie van het lid Tan (PvdA) c.s. over het nemen van geen onomkeerbare beslissingen over het Elektronisch Patiëntendossier en het Landelijk Schakelpunt (31466, K);

Motie van het lid Slagter-Roukema (SP) c.s. over een communicatieplan van de regering waarin de stand van zaken wordt toegelicht en duidelijkheid gegeven wordt over het vervoltraject (31466, L);

e. de plenaire behandeling van de volgende wetsvoorstellen te doen plaatsvinden op 5/6 juli 2010:

Samenvoeging van de gemeenten Breukelen, Loenen en Maarssen, en van de gemeenten Abcoude en De Ronde Venen (31840);

Samenvoeging van de gemeenten Bolsward, Nijefurd, Sneek, Wûnseradiel en Wymbritseradiel (32242);

Samenvoeging van de gemeenten Wervershoof, Andijk en Medemblik (32246).

Lijst van ingekomen stukken, met de door de Voorzitter ter zake gedane voorstellen:

1. de volgende regeringsmissives:

een, van de minister van Buitenlandse Zaken, ten geleide van het op 23 december 2009 te Manilla totstandgekomen verdrag tot wijziging van de Overeenkomst tussen de Regering van het Koninkrijk der Nederlanden en de Regering van de Republiek der Filipijnen nopens het vervoer door

de lucht (Trb. 2010, 53), alsmede een toelichtende nota bij het wijzigingsverdrag (griffiennr. 146595);

een, van alsvoren, houdende goedkeuring van het op 8 november 2001 te Straatsburg totstandgekomen Tweede Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag aangaande de wederzijdse rechtshulp in strafzaken (Trb. 2002, 30, en Trb. 2008, 157), alsmede een toelichtende nota bij dit Protocol (griffiennr. 146598);

een, van alsvoren, houdende goedkeuring van de op 30 juni 2007 te Brussel totstandgekomen wijziging van het Verdrag houdende instelling van een internationale Douaneraad (Trb. 2008, 132), alsmede een toelichtende nota bij deze verdragswijziging (griffiennr. 146600);

een, van alsvoren, inzake verlenging van de Notawisseling houdende een verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Verenigde Staten van Amerika inzake de status van militair en burgerpersoneel van de Amerikaanse Strijdkrachten tijdens de militaire training en oefeningen op de Nederlandse Antillen en Aruba; 's-Gravenhage, 3 mei 2005 (Trb. 2005, 176) (griffiennr. 146599);

een, van alsvoren, inzake verlenging van een drietal verdragen (griffiennr. 146596);

een, van alsvoren, inzake het sluiten van de volgende twee uitvoeringsverdragen:

Aanvaarding van een aantal resoluties en enkele wijzigingen in reglementen, zoals in het Algemeen Reglement en in het Technisch

Samenwerkingsreglement, bij de op 26 november 1971 te Santiago de Chile totstandgekomen Constitutie van de Postunie van de Amerikaanse Staten, Spanje en Portugal (Trb. 1992, 119);

Aanvaarding van de Maatregelen die in 2010 op basis van artikel IX van het op 1 december 1959 te Washington totstandgekomen Verdrag inzake Antarctica (Trb. 1965, 148) door de jaarlijkse Antarctic Treaty Consultative Meeting (ATCM) zijn aangenomen (griffie nr. 146601);

een, van alsvoren, ten geleide van 1 fiche die werd opgesteld door de werkgroep Beoordeling Nieuwe Commissievoorstellen met betrekking tot het Raadsbesluit en verordening Echtscheiding (Rome III) (griffiennr. 146587);

een, van alsvoren, inzake het voornemen over te gaan tot het sluiten van de volgende uitvoeringsverdragen:

Wijziging van een aantal reglementen behorende bij de op 20 maart 1958 te Genève totstandgekomen ECE-Overeenkomst betreffende het aannemen van eenvormige goedkeuringsvoorwaarden en de wederzijdse erkenning van goedkeuring van uitrustingsstukken en onderdelen van motorrijtuigen (Trb. 1959, 83);

de aanvullende belastingverrekening bedoeld in artikel 22, vierde lid, van het op 16 mei 1995 te 's-Gravenhage totstandgekomen Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Tunesische Republiek tot het vermijden van dubbele belasting en het voorkomen van het ontgaan van belasting met betrekking tot belastingen naar het inkomen (Trb. 1995, 164) (griffiennr. 146602);

een, van alsvoren, houdende goedkeuring van het op 22 juli 2009 te Londen totstandgekomen verdrag tussen de Regering van het Koninkrijk der

Nederlanden en de Regering van de Turks en Caicoseilanden inzake de uitwisseling van informatie betreffende belastingen, met Protocol (Trb. 2009, 131, en Trb. 2010, 84), alsmede een toelichtende nota bij het verdrag (griffiennr. 146603);

een, van alsvoren, houdende goedkeuring van het op 22 juli 2009 te Londen totstandgekomen verdrag tussen de Regering van het Koninkrijk der Nederlanden en de Regering van Anguilla inzake de uitwisseling van informatie betreffende belastingen, met Protocol (Trb. 2009, 130, en Trb. 2010, 85), alsmede een toelichtende nota bij het verdrag (griffiennr. 146597);

een, van alsvoren, inzake schriftelijk overleg met het oog op de Raad Buitenlandse Zaken (incl. Ontwikkelingssamenwerking) van 14 juni 2010 (griffiennr. 146581.02);

een, van alsvoren, inzake schriftelijk overleg met het oog op de Raad Algemene Zaken van 14 juni 2010 (griffiennr. 146581.01);

een, van alsvoren, inzake bijeenkomst van de Europese Raad te Brussel, 17 juni 2010 (griffiennr. 146619);

een, van de minister en de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, ten geleide van het rapport "Constitutionele normen en decentralisatie. Een evaluatie van Hoofdstuk 7 Grondwet" (griffiennr. 146604);

een, van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, inzake aanbieding van het Onderwijsraadadvies "Naar een nieuwe kleuterperiode in de basisschool" (griffiennr. 146620);

een, van alsvoren, inzake voorhang ontwerpbesluit tot wijziging van het Besluit kinderopvangtoeslag en tegemoetkomingen in kosten kinderopvang in verband met aanpassing van de maximum uurprijs, de bedragen van de toetsingsinkomens van de inkomensgroepen en de percentagetabellen voor kinderopvangtoeslag (griffiennr. 146611);

een, van alsvoren, inzake kinderopvangtoeslag vanaf 2011 (griffiennr. 146612);

een, van de minister van Financiën, inzake oprichting EFSF (griffiennr. 146592);

een, van de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, ten geleide van het ontwerpbesluit tot wijziging van het Besluit handel in emissierechten (verlenging NO_x opt-out) (griffiennr. 146588);

een, van alsvoren, ten geleide van de wijziging Regeling groenprojecten 2010 (griffiennr. 145556.01);

een, van de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, ten geleide van de rapportage Raad van Advies over BuR (griffiennr. 146616);

een, van de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, inzake voorhangprocedure ontwerpbesluit wetten voor verzetsdeelnemers en oorlogsgetroffenen WO II (griffiennr. 146618).

De Voorzitter stelt voor, deze missives voor kennisgeving aan te nemen. De bijlagen zijn

neergelegd op de afdeling inhoudelijke ondersteuning ter inzage voor de leden;

2. de volgende missive:

een, van het Sociaal en Cultureel Planbureau, ten geleide van de SCP-publicatie Oudere tehuisbewoners; landelijk overzicht van de leefsituatie van ouderen in instellingen 2008/2009 (griffiennr. 146593).

De Voorzitter stelt voor, deze missive voor kennisgeving aan te nemen. De bijlage is neergelegd op de afdeling inhoudelijke ondersteuning ter inzage voor de leden;

3. de volgende geschriften:

een, van J.A. te S., inzake boerka en de gevolgen voor haar kleinkind (griffiennr. 146606);

een, van J.P.M.Z. te W., inzake zorgen om PVV in Limburg (griffiennr. 146520.01).

Deze geschriften worden van belang geacht voor de leden van de commissie voor Justitie;

een, van R.W. te K., inzake alternatieven voor bestrijdingsmiddelen (griffiennr. 146591). Dit geschrift wordt van belang geacht voor de leden van de commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

De Voorzitter stelt voor, deze geschriften voor kennisgeving aan te nemen.